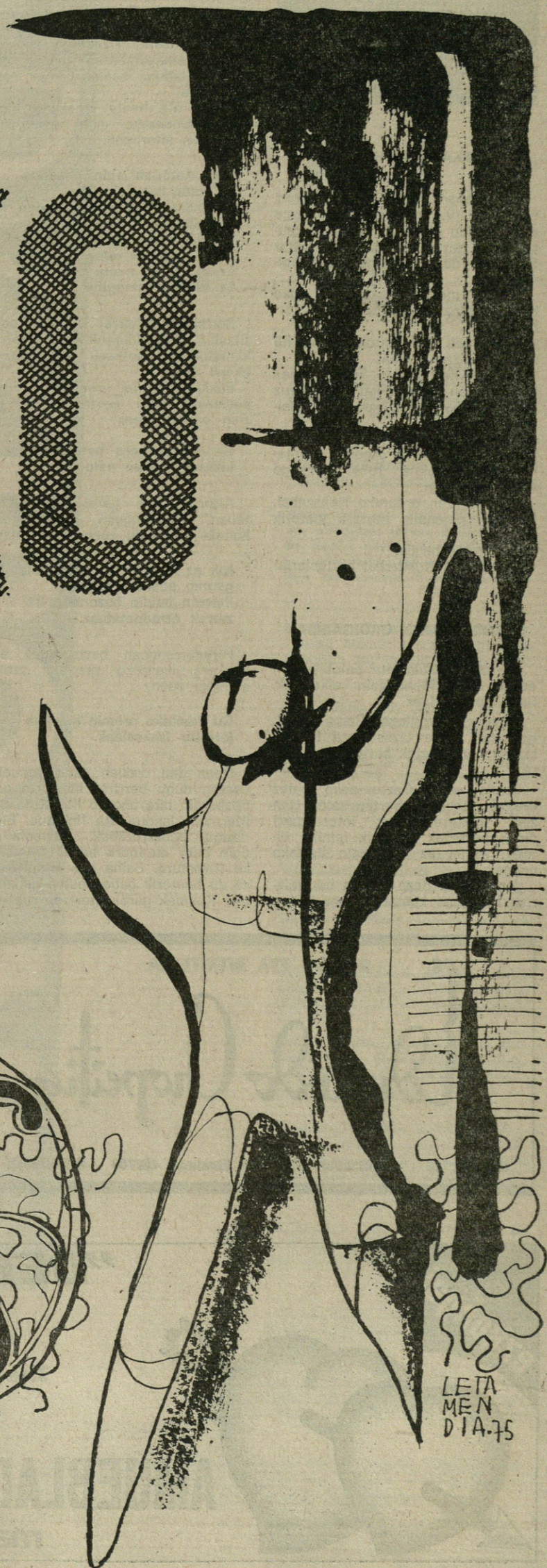
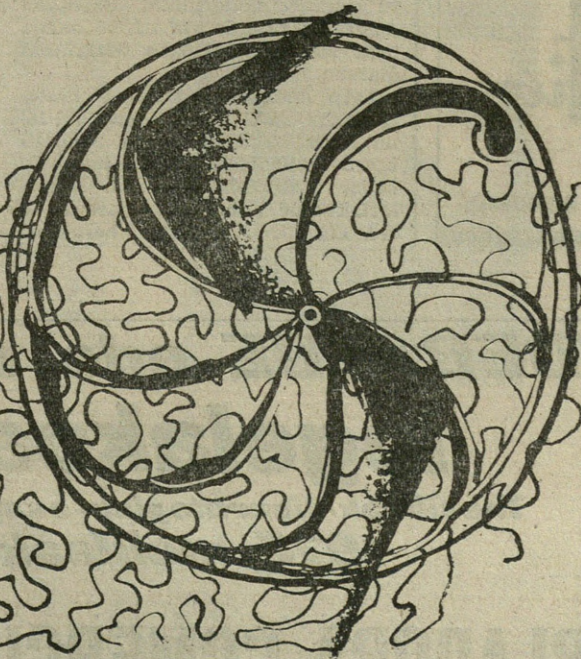
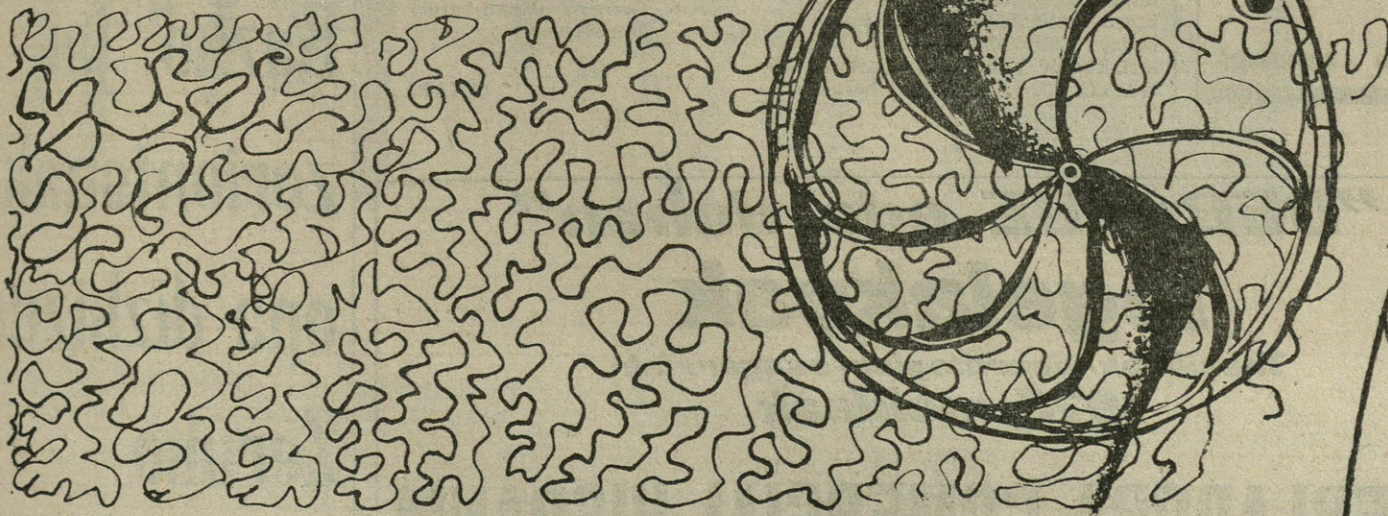
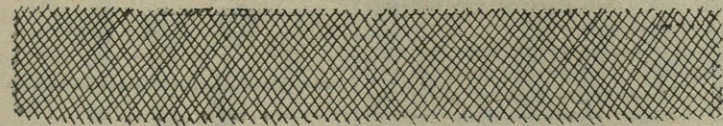

zeruko **ARGIA**

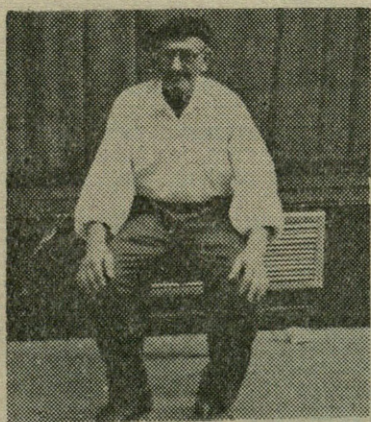
IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 419588 - PREZIOA: 10 PEZETA

BAZKO JATA

I. Txirritaren oroigarria

Bertsolari gazteak Seguran

NEKAZABAL HIL DA

Ustekabeen jakin genuen berri txar hau. IV. Trikitilari eguna zela eta hurbildu ginen Zarautza. Gorputzari ere berea zor zaiola eta «Bar Bizkiyak» deitu tabernan sartu ginen.

—«Zer moduz Nekazabal, Jose Kruz Larrañaga?» galdetu nion zer-bitzariari.

—«Hil zen. San Anton egunez hil zen», erantzun zidan.

Halere heriotzaren urtebetetzea baino lehen jakin dugu Joxe Kruz Larrañagaren heriotzaren berri. Gaitzerdi!

Hamasei bertsolari zaharrei egin zitzairen Donostiako Anoeta pelotalekuan omenaldia 1974 garrenko Azaroaren 17an.

Gaixorik zen ordurako Nekazabal. Ez zuen omenaldi hartara joaterik izan.

82 urtetan hil da.

Goian bedi Nekazabal bertsolaria!

I. TXIRRITAREN OROIGARRIA

Hernaniko Galarreta pelotalekuan eratu zuen Mendi-gain elkarteak, San Jose egunez.

Lopategi, Azpillaga, Gorrotxategi, Igarzabal, Joxe Lizaso eta Koxme Lizaso bertsolariek hartu zuten parte.

Jende asko. Gazte asko batez ere. Goi mailako bertso saioa izan zen. Irakurlearentzat interesgarri diren bertsoak bakarrik ipiniko ditugu. Agian ez dira saio hartako onenak.

Jendeak ez beza ahanzt bertsolariak bapatean kantatu behar izaten

duela. Pelotalekuan ere erraza da begira dagoenarentzat tantoa egitea. Bertsolariari ere kantatu eta jarlekura abiatzen denean gogor-tzen zaizkio gauzarik onenak askotan. Une hartan bururatzon zaion aldetik heltzen dio bertsolariak gaiari. Bapatean ekin behar dio. Beti ez du aldarte eta argialdi berdina.

Inori ez dago miraririk eskatzerik. Eta bertsolariei eskatu egiten dizkie zenbaitek. Dena den hauzi-gai gertatu dira oraindik orain Azpillaga eta Koxme Lizasoren zenbait bertso: emakumearen urteaz eta euskara batuaz kantatutakoak hain zuzen ere.

Isabel eta beste emakume guztien lasapiderako hona hemen Azpillagaren aitortpena:

Guk Astorian egin genduna ez omen zan saio fiña.
Borondatean kantatu gendun,
ordutik zaigu mitiña:
orduko utsak jarrita dauka
nere biotzean miña.
Emakumeak, maite zaituztet
ta barkatu utsegiña.

Bertsolari zaharrei Anoetan egin zitzairen omenaldian Koxme Lizasok kantatutako bertsoak soka luzea ekarri zuen.

Euskara batuaz zer iritzi zuen agertzeko hiru bertsoan agindu zion gajartzaileak.

Gaurko euskera batuan aurka
Lizasok itzikan eztu.

Aitortu zuen garbi lehen bertsoan. Bigarren. Bigarren. Honela borobildu zuen bere iritzi.

Nik ez dadukat errenkurarik
gaurko euskera batuaz,
ibiltzen baldin bazerazte itz
zarrak errespetatuaz.

Hirugarren. Hirugarren. Bertsolariak ere euskera ikasteko premian zirela adierazi zuen.

Gu ikasteko premin gaudeta
jarraitu irakasleak.

Dena den orduan esan genuena esaten dugu berriro: bi zauza oso desberdin dira ahozko literatura eta literatura landua eta finkatua. Biak ditugu beharrezkoak. Bertsolariak egin bear du inork bada eta ahozko literatura. Baina bat erabiltzeak ez du besterik gabe bestea gaitzes-ten, Koxmek garbi aitortzen ruenez.

NOR DA EUSKALDUN?

Gai honi buruz bertsorik onena kantatzen zuenarentzat zen Txirrita saria. Lehen ere, denbora asko ez dela jarri zitzairen bertsolariei gai hau bera. Oso oker ez bagaude Gorrotxategi irabazi zuen orduan. Oraingoan Lopategik kendu dio puntu batez.

Hiru bakarrik osatu ahal izan ditugu.

Gorrotxategik:

Orain il batzuk gaiari bera neri ein zidaten galde.
Nor dan euskaldun agertutzeko garai onean gaur gabe.
Gure anaiak premi bizian negar malkotan or daude.
Oiei lagundu, izkuntza gorde,
berdin goiz ta arratsalde;
ta bere odol garbia eskeiñi
sortu zan errian alde.

Lopategik:

Lendabiziko bear duena oituraren maitasuna.
Eta urrengo anai bezela artu nor bere laguna.
Itz baterako zein ote degun benetako euskalduna:
euskera eta zazpi Probintzi batean maite dituna

Igarzabalek:

Zazpi Probintzi dudarik gabe ipiñi bear batea,
ta berdintasun pixka batekin bertako giza-arte.
Itz batez esanda, erriarentzat bere bizia ematea:
olakoari deitutzen zaio euskalduna izatea.

MUTIOZABAL

BERTSOLARI GAZTEAK SEGURAN

Estanis Aguirre Txapeldun.—Aurrez adierazten bezala, Martxoaren hamabostean, illunabarreko zortzi eta erdietan, Segurako Txoritegi elkarteak, lagun arteko afari eder baten ondoren, ospatu zen bertsolari gazten txapelketa, 1 Txoritegi saria.

Bertan parte hartu zuten zortzi bertsolariak, hauek izan ziran: Azpiroz eta Saizar Berastegikoak, Mendizabal Ixasondokoa, Arratibel Ataungoa, Matxinandiarrena Brinkolakoa eta Elorza, Etkezarrera eta Agirre Segurakoak, hemezortzi urtetik hogeita sei urte bitartekoak guztiak.

Oso bertso saio polita irten zuan, kontuan izanaz bertsoetan hasi berriak dirala, izan ere, horrelako elkarte batean bapo afalduta jarrita sortzen den giroa ikustekoa izaten da; bildutako entzuleak ere bertso zaleak eta bertsoak entzutea dijoazenak baitira; horregatik, bertsolari berriak sortzeko biderik egokiena honixe derizkiogu.

Era askotara lan eragin zitzairen bertsolariei. Eginkizun hau beste bertso saio askotan bezela, Mikel Telleriaren gain izan zen. Txapelketa jator antolatua zegoela aitortu behar. Oraingo hontan bezala alkartu ezker, gauza asko eta egokiak egin litezke herrian.

Bi sari jaso behar zituzten bertsolariek, leenengoaren txapela eta kopa eta bertsorik onenaren saria, bi koiñak botilla. Sari hoek nori eman erabakitzeko entzuleak ginen epaile eta era honetan banatu ziran: txapeldun, Segurako Agirretar Estanis eta bertso onena bota zuena Brinkolako Matxinandiarrena.

Esan dezakegu, entzuleak hezteko modu egoki bat dela epailari lana hoi en esku uztea eta Seguran bezela egitekotan, gehiagotan egin behar litzatekeela uste det, bertsolariak alde aundi gabe jardun ziren eta hiru lau batek, bertsolari

Estanis Agirre eta Txoritegi lehendakaria.

ezpala badutela nabarmendu zuten; hoi en eginkizuna beraz, bertsoetan jardutea eta antolatzen diren bertso saio danetara azaltzea izango da.

Sariak banatu ondoren beste bertso saio bat entzun ahal izan genuen, Igarzabal, Etzaluze, Zeberio, Azarola eta Patxik egiña, eta oso egoki etorri zen gazteek ere zerbait ikas zezaten.

Bukatzeko, zorionak Estanisi eta txapelketa hau antolatzen ibilli zireten Txoritegi guztioi; adieraz, era honetan eutsiko zaiola bertsolaritzari, Goiherri aldean berari tokatzen zaion mailan.

AXARI

Manuel

Lasarteren

omenaldia

Leitzan

I

Epallan bian Leitzan gintzazan Millaka Euskaldun pozetan, Gure Lasarten omenaldia Genduan erri aretan, Eleiza, plaza, pelota leku, Tokirik etzan ezetan, Gure Leitzako «Urretxidorrak» Merezi zuan benetan.

II

Ondo merezi zendun Lasarte Omenaldiko gallurra, Zu zera gaurko bertsolaritzan Sendegai eta zuztarra, Euskal Errian zabaldua da Zure aritzan zuztarra, Orren landarak emango dio Bertsolaritzai indarra.

III

Uda berriko «Urretxidorrak» Poztutzen gaituz zaar gazte. Baña geiago poztutzen gera Kantuz astian Lasarte. Bertsolari aundi, izatez apal, Gizon Euskaldun gaur arte Maitatzen degu gure txori au Leitzako Erriak beste.

IV

Seazkatxuko eresi gozoz Erria zendun eskartzen Biotz malkoak begietatik Matralla biak bustitzen, Amak Aurtxo bezala zendun Bertsoz erria laztantzen, Bai ta erriak ere maitaki Pozik zinduzan txalotzen.

V

Toki danetan gure Lasarte Pozik artzen dute aintzat, Bere bertsoak bisigarriak Diralako erriarentzat, Osasunakin bake ta poza Opa diogu beretzat Gure artian nai degulako Bertsolarien maisutzat.

Balendin Enbeita

Martxoaren 30ekoa

eta

Apirilaren 6koa

da ale hau

Bazko jai

zoriontsuak

opa dizkizue

Zeruko

Argiak

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Choquetia

Getaria, 10 - Urruzkidea: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

"DEBALDE edo dohan"

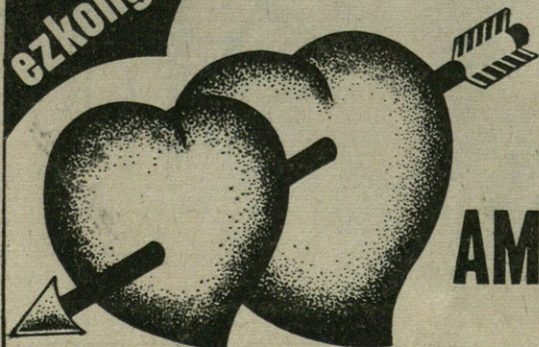
logelakoak

Tresilloak-liburutegiak-osagarriak
1975 moldeak

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA

maitasuna darien muebleak

ezkongaiok

BILINGUISMOA DELA ETA ZENBAIT GOGOETA

Gaurkoa batbatego eraginari zor diot, arrebatu bati, esargo nuke. Ez da gauza erraza soluzioak ongi proposatzea arazo honen aurrean. Batez ere, kontutan hartzen badugu politikaren eta gizapalkuntzaren ur haundietan sartuak dituela bere erroak. Ez da, bestalde, nire asmoa soluzioak ematea. Nire gaurko helburua bestelakoa da: egun hauetan nire eskutara heldu den zenbait eritzi eta berriren aurrean gogoeta egite. Azken bolada hauetan bilinguismoari buruz ari zaigu zenbait jende. Horrek garbi adierazten du laster izango dugula zer-bait «reglamentatua».

Bestalde, hainbat aldizkari eta egunkari, hainbat maisu eta irakasle, egunotan gai honetaz jardunak ditugu. Zer aterako den hemendik ez dakit. Garbi dagoena zera da: ezer ez digutela erregulatuko eta, bestalde, ofizial mailetan dabilzaten eta guk —problema bizi dugunok— ez ditugula kriterio, burubide, berdinak. Badirudi soluzioa geuk proposatu beharko genukeela. Baina ohiturik gaudenez, soluzioak erabat goitik jarriak emango zaizkigu. Hemen erdarazko «el hombre propone y Dios dispone» delako esaldiak ez du indar haundiegirik. Hemen proposatu eta eratu, dena, goitik behera egingo zaigu. Baina dena dela, erne egon behar dugu eta jakin aldez aurretik nondik nora dabilzen asmoak. Hau da nire idazlantxo honen helburu umila.

El director de Ordenación educativa se refiere a la enseñanza de las lenguas vernáculas zioen lehenengo batean Bilboko egunkari batek. Eta beheraxeago honela zioen: «Preguntado el Director general por la enseñanza de las lenguas vernáculas, declaró que había que distinguir entre la enseñanza de la lengua materna. Las dos formas son viables dentro de la Ley General de Educación. Aunque la impartición de las enseñanzas en la lengua vernácula requiere una especial condición del profesor, caso del vascuence, y esta impartición se dirigirá para que el niño que llegue a la Preescolar con una sola lengua sea bilingüe, con el fin de que se desenvuelva correctamente tanto en los niveles educativos como en su vida ciudadana».

Bilinguismoa dela ta, Bilboko al-katesak botatuko eritziak ere jakin-garriak dirateke. Honela zioen egunkariak: **Declaraciones de Pilar Careaga en Madrid** eta galdetzen diotenean ia regionalismoaren eta euskara irakastearen aldeko den, honela erantzun omen zuen:

«El regionalismo es un tema muy importante. Todos somos amantes de nuestra región, siempre bien entendido dentro del marco de la inquebrantable Unidad Nacional a la que pertenecemos».

«Sol partidaria de una enseñanza bilingüe, allí donde sea necesaria, pero siempre como conservación de una riqueza cultural que no debe perderse, sin que se mezclen ni infiltren posibles planteamientos políticos. Hay que distinguir entre conservación de la lengua vascuence, y el montaje político con que a veces se pretende rodearla».

BILINGUISMOA PEDAGOGI MAILA SOILEAN PLANTEATU NAHI DUTE

Batzuen buruetan dabilen bilinguismoa zer-bait pedagogikoa da, ez besterik. Hau da, euskerari lekutxo- ren bat egin behar bazaio irakas-kuntzan, horren arrazoiak garbi dago: haurra erderaren jabe erraza- go eta hobeto egitea. Helburua er- deraz ikastea denez gero («con el fin de que se desenvuelva correctamente tanto en los niveles educativos como en su vida ciudadana»), neurri horretan sartu be-

harko litzateke euskara. Beraz, hel- burua ez da euskara, erdara baizik. Problema hau pedagogi edo psiko- logi maila soil eta «funtzional» ba- tean bakarrik planteatu nahi dute. Ahaztu egiten dira problemarik la- tzena ez zaigula euskaldunoi maila horretan jartzen, baizik eta sozio- logi eta politika maila batetan.

Horrela interpretatu beharko dela uste dut «allí donde sea necesar- io» delakoa ere. Guk eta beste batzuek «necesario» delako hori guztiz modu desberdinez ulertzen dugula uste dut: batzuen eritziz, benetako eta luzaroko helburua er- dara ondo ikastea denez, haseran euskerari leku haundiago egin be- harko zaio eta poliki poliki gutxi- tuz joan. Guk nahi duguna, oster- a, euskerari gero eta toki zabalagoa ematea da Unibersitatetako hel- tzeko ahalmena emanaz. Eta, garbi dago, hau ez da pedagogi mailan planteatzen den arazoa, beste zer- bait ere bai, noski.

EUSKARA «KONTSERBAN»

Euskara «kontserbatu» egin be- har den kultur aberastasun bat omen da. Ez dakit nola izango den hori. Behar bada, sardina zaharrak (go- gora ditzagun euskerari bota ohi zaizkion loreak: «lengua ences- tral» eta antzekoak) ere kontserbatu egi- ten dira, gatzetan kontserbatu ere, gero norbaitek jan ditzan. Baina guk ez dugu holako kontserbarik nahi. Zerbait hila kontserbatzea bait da, aintzinako eliz liburuetan gordetzen ziren arrosa zimelak be- zala. Guk ez dugu sinesten euske- ra kontserbatu egin behar dela dio- tenen borondate ona. Guk hizkun- tza bizia nahi dugu, herri oso ba- ten hizkuntza osoa, hizkuntza era- bilia, baina ez sukalde txokoetan eta haurrei kantatzeko bakarrik era- bilia, baizik eta bizitz jakintz guz- tietan. Horrek, noski, eskatzen due- na ez da euskara irakastea baka- rrik, baizik eta beste zer-bait ge- hiago ere bai: euskaraz irakastea, eta maila guztietan.

Beraz, batzuentzat euskara kon- tserbatzea «necesario», beharrez- koa da, eta hor amaitzen dira be- ren «beharreskotasan» guztiak. Gu- re beharrak, ordea, kontserbatze soiletik gora doaz.

BESTE AHOTS BATZUK ERE ALTXTATU DIRA

Badakigu lehen goian aipatu di- tugun hitzak aurretik beste leku inportanteago batean Ministro jau- nak aipatu zituela. Besteek, Minis- troak esana birresan besterik ez dute egin.

Nire ustez, **Destino** aldizkariak (ikus Martxoaren 1-eko zenbakia) ondo baino hobeto erantzuten dio. Beti bezala, katalanak zuhurrago ibi- li ohi dira, guk ez ditugun indar batzuk ere alde dituztelako. Hone- la dio aldizkari horrek: «La Ley de Educación adoptó una fórmula va- ga pero clara (al estilo de las que se suelen utilizar últimamente con ciertos temas espinosos) al hablar de «el estudio de la lengua na- cional, el aprendizaje y cultivo en su caso... de la lengua nativa. Es decir, que una cosa es la lengua nacional, y otra la nativa; y que existen tres niveles: estudio, apren- dizaje y cultivo... en su caso, con lo que la lengua materna queda claramente en el último peldaño».

Ez ote da konturatzen jendea gu- retzat «lengua nacional» dena be- ste batzuentzat «lengua nativa» de- la, eta era horretan diskriminazio bat egiten zaigula gure jatorrizko hizkuntza «nazionala» ez dugunoi?

Honela jarraitzen da **Destino**: «La postura de algunos procuradores pidiendo aclaración sobre el tema de las distintas lenguas responde a la insatisfacción general ante el espíritu, la letra y la aplicación de la Ley de Educación. El ministro, para clarificar —aunque partió de la base de que todo quedaba zan- jado en la Ley— distinguió entre enseñanza de la lengua y enseñan- za EN la lengua, sugrayando «la unidad lingüística de base, común a toda la nación». Y aquí es don- de se plantea la cuestión, en la ca. Porque si se acepta que exis- ten, en algunas comunidades del Estado español, lenguas nativas existencia de esa unidad lingüísti- camente, es decir lenguas que se aprenden en la familia y se desa- rrollan en el contexto social, en- tonces esa «unidad lingüística» no es tan de base, sino que viene im- puesta».

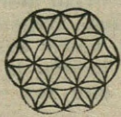
Eta, gainera, hau ere badio: «Dis- tinguir entre enseñanza DE o EN una lengua, en las circunstancias actuales, supone mantener la im- posición del idioma oficial y en- torpecer el desarrollo de las di- versas culturas... pero con estilo aperturista».

GURE HELBURUAK

Katalyanek behin eta berriz aho- tan darabilten hitza «normalizazioa» da: hizkuntza normalizatu bat be- har dela, edozertarako erabiltzeko hizkuntza «normal» bat. Eta noski, hori katalanari buruz diote: gazte- lania nahiko normalizatua dago.

Badirudi euskaldunok «círculo vi- vioso» baten barruan gabiltzala: euskara ezin erabil daiteke kultura maila batean, ez dagoelako horre- tarako gertu, eta ez dago gertu, ez delako erabiltzen irakaskuntzan, go- renengo irakaskuntzan, noski. Baina nondik edo handik apurtu egin be- har dugu zirkulo hori, euskara bi- zi dadin nahi badugu, eta ez baka- rrik «kontserbatu».

Gure euskara herri ttiki baten hizkuntza da. Eta herri ttikiak hiz- kuntzak haintzakotzat hartzea pa-

Zeruko ARGIA

JABEA:

Nafarroa, Kantauri eta Ara- goiko Kaputxinoek.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Ondezkaria: Kaletano Ezeiza

Iturriza

ARPIDE SARIA:

Barruan 400 pezeta

Korreo batasun- 620 pezeta

Atzerietako bes- 460 pezeta

te herrietan Aldez aurre- 10 pezeta

Salmenta (ale bakoitza)

Moldiztegia eta Idazkolea

«Gráficas Navas»

A. Adoain. 1 IRUINEA

D. L.: NA. 80-1963

perean, oso demokratiko usaineko da. Baina usainarekin bakarrik ez goaz inora. Kanpoan agertzeko pa- Perezko lege dotoreekin ez dugu gauza haundirik lortzen. Oraingo- ate haunditik sartzen ez digute utziko: den bora luzea baino le- hen etorriko zaigun reglamentazio horrek Preeskolarean eta E.G.B.n leku egiten badugu ez da gutti izan- go. Baina guk behar duguna eta nahi duuna euskara Unibersitate- raino eramatea da. Ate haunditik sartu nahi genuke, baina ate horiek geuk zabaldu beharko ditugu, bai-

na bitartean gauzak argiro eta gar- biro eduki behar dira: zein egoera- tan arkitzen garen eta nora goazen jakin. Horrela, ahal den neurrian, borrokatu ahal izango dugu geure bizitzaren eta identitatearen alde. Herri ttikiak geure eskubideak agertzeko eta sofritzen dugun za- palketa salatzeke eskubidea dugu. Tikiok ere bizitzeko eskubidea du- gu eta ez bakarrik kontserbatuak izateko.

P. GOENAGA

ZOAZTE

Bazko jai haundia ospatzen dugu. Hau da gure eguna. Hau da askatasunaren eguna. Poztu eta alaitu gaitzen.

Baina gurutzearen eta heriotzaren ondoren datorkigu Bazko eguna. Lurpean sartzen den hazia ez bada usteltzen ez du fruiturik ematen.

Beharrezkoa zen herrian bat garbitzea. Uste horretan zen Kaifas. Izan ere Jesus gehiegi nabarmentzen ari zen. Etxetan borroka bizia jartzen ari zen, seme-alabak gurasoengandik urrutira- ratzen, bere bizimodurako lanean ari zena, utzi eta bere ondoren zeraman.

Bazter guztiak nahasten ziharduen. Legegizonak ezin burutu- rik, apaizak mindurik, aberatsak haserre, agintariak urduri.

Arrakasta eta itzal haundia sortzen ari zen Jesus bere ingu- ruan. Zirt edo zart egin beharra zen, lehenbait lehen. Indar haun- diegia hartzen ari zen. Hil eta kito. Baina nork hil? Inork ez du honelako erantzukizunik bere gain hartu nahi. Hil bai, baina es- kuak garbituz. Jesusen lagun baten saldukeriaz baliatuko ziren horretarako.

Harro ziren ostiral santuz Jerusalem fariseotarrak, legegizo- nak, agintariak eta apaizak. Uste baino hobeto atera zitzairen. Ez zen iskanbila haundirik gertatu. Jesusen lagun guztiak ihesegin zuten beldurraren beldurrez.

Gizonezkoren bat edo beste, Ama Maria eta Jesusen ondoan ibili ohi ziren emakumeak bakarrik ziren gurutzearen inguruan.

Nazioarteko emakumearen urtean bidezko da emakume hauen aipamena. Hemen agertzen da emakumearen ausartzia eta zu- zentasuna. Pilatosen emazteak berak ere ez zuen bere senarrik zintzo Haren heriotzaz zikindurik ikusterik nahi: «Ez zaiten nahas zintzo horren gorabeheretan».

Han zen Maria gurutzondoan zutik. Gaiztotzat joa izan zen bere semea. Jainkogabetzat eta biraolaritzat hartu zuten berak hainbeste maite zuen erlijioa apaizek. «Ez da harritzekoa, alar- guntzaren seme bakarra, ume gaizki hazia, nahi duena egiten ohitua», entzungo zion norbaiti. Halere semearen ondoan zen. Ez zuen bakarrik utzi. Inork baino hobeto zekien zintzoa zela.

Han ziren beste hiru Mariak ere, lerdejarioen esamesei begi- ratu gabe. Ez zituen atzeratu jendearen irrifar maltzur eta gaiz- toak. Han ziren eta gorputza hilobian sartu arte ez ziren etxeratu.

Dena ondo bukatu zen. Ez zen ezer gertatu. Jesusen lagun apu- rrak ere etxean izkutatu ziren burumakur. Harro ziren Jesusen etsaia. Hartu zuten lasatu ederra. «Hil duk nahastaille hori». «Garbitu diagu». «Kito». Requiescat in pace. Amen.

Egun gutxiko bakea izan zuten, ordea, Jesusen etsaiek. Ostira- lez hil zuten hura biztu ote den zurrumurrua iritsi da igande- guerako beren belarrietara. Jesusen batera hil eta izgutatu ziren lagun haiek berriro biztu egin dira. Berriro elkarrekin da- biltza.

Gurutzearen ondoan ziren emakumetxo haiek zabaldu dute be- rria. Bizturik omen da ostiralez hil zen gizona. Emakume haiek hartu dute Jesusengandik albistea: zoazte eta esan zezazue la- gunei, bizturik naizela».

Askatasunaren, bizitzaren et berpiztearen albistea dakarkigu Bazko egunak. Ez kokiltzeko. ez etxean gordetzeko, ez ihesi joateko agintzen digu misterio honek.

Zoazte Jaunaren bakean esaten digu Jesusen heriotza eta biz- tuera berri- tutean apaizak. Zoazte esan zien apostoluei Zerura igotzen ari zen Jesusen. Zoazte besteetara esan zien emakumei, bizturik zen Jesusen.

Zoazte da Bazko agindua. Zoazte eta bil zaitexte. Hori da boz- kariozko deihadarra. Alaitasunezko eta pozezko albistea. «Eman da zabal zazu mundua frutua» esango ligu- ke Iparragirrek.

ZENBAT GARA

* Berri zenbait

Apirilaren 4ean zine-forum saioa eratzeko da Zestoako Elizondo Zinemaren, "Sueños de un seductor" deritzan Wody Allen-en filme batez.

Zestoako zine-forumak aipamen berezia merezi du Euskal Herriko zine mugimendua aztertzerakoan. Euskal zinemarik ez da, ez, baina urte mordoak bat bada zestoarrek hutsune horri neurria hartu diotela, aurkezpenak eta gainerako elkarriketak euskara hutsean eginez.

Ohizko entzulego prestu bat bildu izaten da hilerio Zestoan, eta sekulako eztabaidak izaten dira gehienetan, filme guztiak kezka berdina sortarazten ez badituzte ere.

● Apirilaren 5ean, Zestoan bertan, Debako "Goaz" antzerki talde berriak Piarres Larzabalen Senperen gertatua izeneko obra agertaraziko du.

Honako hau "Goaz" taldearen laugarren aurkezpena izango da, Deban, Motrikun eta Elgetan egindakoen ondorengoa.

● Apirilaren 6an, bertsolarien emazteen eguna ospatuko da Donostian.

Zenbaitek uste ez badu ere, bertsolariok ez dira pozaren pozez jaialdiz jaialdi ibili izaten. Etxera orduan prexa izan ohi dute gehienetan, eta gutitan, aldiz, lana ondo eginaren satisfazioa.

Emazteen egun honetan, ordea, alaitasun franko izaten da, bertso ugari, eta erlojurik gabeko patxada, batik-bat.

● "Altsasuko Gazteak" deitu elkarteak X Altsasuar Kanta Lehiaketa prestatu du. Euskaraz zein gaztelaniaz burututako kante hartu ahal izango dute parte.

Bereizkuntza saioak apirilaren 20 eta 27an eratuko dira, eta azken saioa maiatzaren 4ean.

● Orain dela hamar urte sortu zenez gero, urtero urtero eratu izan da han-hemenka "Bizkiak" deritzan eguna, Euskal Herriko bikien biltzarra alegia.

Aurtengo batzarrea ekainaren 8an izango da, Arraten izan ere.

● Joan zen astean besterik esan bagenuen ere, dagoneko erabakia du Euskaltzaindiak emakume euskaltzalearen omenetan ospatuko duen eguna non eratu den.

Hain zuzen, ekainaren 27ko batzarrea Donostian eratzea dagokio Euskaltzaindiari, eta horra tokia ere, aldeztatik erabakia.

* Maltzeta eta landakanda

Martxoaren 16an eratu zen Zarautzen IV Trikitilari Eguna, Primitiva Erostarbe (Donostia), Leandro Zulueta (Azkoitia), Fermin Eizmendi (Oiarzun) eta Lazaro Larrañaga (Azpeitia) trikitilarien omenetan. Panderujoleak lehen biak, eta soinu-joleak, berriak, beste biak.

Erabaki ere erabaki zen Zarautzen, V Trikitilari Eguna Maltzetaren omenetan eratuko dela datorren urtean, Elosu barreneko Maltzeta eta Landakanda bikotearen omenetan hain zuzen.

Dakigunez, Maltzeta gaixo dugu, lan ixtripu batez. Laminazio-trenak burua harrapatu zion, eta halakotan inork itxaron ez zezakeen baino hobeto bide dago.

Sendatze azkar bat opa diogu, eta aldeztatik aurretik zorionak, trikitilariak datorren urterako egin dioten aukeragatik.

Oraindik ez da V Trikitilari Eguna non eratu den erabaki. Arrasate, Errenteria eta Tolosa izenak hainbat ahotan ari dira.

* Ideia bat

Ondarruako "Kresala" elkarteak sortarazi duen arrantzale kanta lehiaketa dela eta, kontutan hartzeko ideia dugu Jose Luis Lizundiak LA GACETA DEL NORTE egunkariaren adiarazi berri duena.

Lizundiaren ustetan, arrantzale kanta lehiaketa hau itsas bazterreko hiru euskal probintzietako portu herrietan eratu behar litzateke, urte urte aldatuz.

Aurten Ondarruan sortzen bada ere —eta ez dio horregatik inork ondarrutarrei meriturik ukatzen— datorren urtean Orion, Getarian edo Donibane Lohitzunen era zitekeen, hiru urte barru berriro ere Bizkaira itzuli, Bermeo, Lekeitio etab.

Bizpahiru herri ezik, itsas bazterreko guztiak euskaldun herriak ditugu bizkai, giputz eta lapurtar lurraldeetan. Ideia polita. Ondarrutarren "unibersalismoak" du hitza.

* Irakurlea mintzo Motrikutik emakume bat ari

Motrikutik, behar bezala izenpetua eta dagokion zuzenbidearekin jaso dugu emakume baten eskutitza. Motrikun ezezik, Euskal Herri guztian sufritzen ari garen problema batez mintzo zaigu. Bere euskara berezkoarekin mintzo ere, bere horretan lagatzen dugu, batere zuzenketarik gabe:

Amatiño jauna, agur:

Gure erriko korriosetan erdaldun enpleatuak egotea zein erria da? Korriosko aundixkiarena ala euskaldunak ez dutelako nai enplio au?

Girua naukan egitiko ta jua naiz korriosra. Bi enpliatu zauden gizona eta emakumea. Naastu naiz girua eta reenboltsuakin. Nerekiko niarduan, emakume au euskalduna ba! Nitz esango nioke: "Bebista dakat ordaintzeko, bialdu nai nuke berrogeta amar duro ta kito".

Erneatu naiz ta esan det euskaldun bat egon biar litzakela. Erantzun dit neskak bialdu egiten dituela eurok, naita ez daudela. Neskari ententitu nion: "Nai bazenu edo solizitatu bazenu, zerori egongo zan paper au betetzen". Nik ez —Nerantzun diot— ez det okasiorik izan ikasteko baña errian egongo dira.

An nabillen mordolozkerian eta sartu da bibotedun beste enpleatu bat, ta onelaxe esan dit: "Danak kastellanoak, karteruak izan biar du". Neskak ziarduan giro postala betetzen eta korriosko gizonak esan du: "Paper ori betetzia beorri tokatzen zaion". Usteko zuan erderaz erraztasunik ez detela ta analfabetia nitzala, askok ori uste dute bat. Erantzun dio: "Ori jakin banu beteko nuan, irakurtzen eta idazten badakit. Ez det erderazko erraztasunik ez detelako itzegiten ta jaio nitzanetik etxean ta lantokian ta toki guztian euskaldunen artian bizi izan naizelako. Baina erderaz ententitu bai e, ori bai, ba besterik ez degu entzuten radiuan, telebisiuan ta prensan".

Ontan, gizon korrioskuak esan du: "Biar litzake izkuntza ofizial bat". "Ja jai —esan diot— el vasco es el idioma más antiguo que el latino. Pregúntele a los lingüistas. Y empiece a aprender el vasco esanaz, ikusiko dezu zein gaitza dan". Pikatu da itxuria, ta esan dit: "Váyase, váyase, y cuando vuelva otra vez —onela ententitu diot— ya lo verá".

Separatistatzat artu banau, txikola sartu diot, ba gerria baño lenago Getariako plazan ilda gelditu zanen illoba naiz. Ia ba zenen errua dan kastellanoak enpleatuta egotia gure errietan.

Barkatu naaste berraste au. Ez det astirik paper garbira pasatzeko. Agur, G.O.G.

● Gaur egun Euskal Herriak bizi duen egoera larri honetan, ezin uka gutun honen dokumentu balioa. Motrikuko emakume honek egiten dizkigun galderentzat erantzunik ez, ordea. Bueno, erantzunak asko, baina liburu oso bat behar, nonbait.

Hala ere, Motrikuko emakume honek egin duen aurpegi-eman eta ahalgintxo guztiok egingo bagenu, beste kuku batek joko liguke, seguritik.

* Antzinako jazkerak

Folkloreaz aztertzearen ondorengoa datorkigu antzinako jazkerak ere kontutan hartzea.

Duela urte guti arte, folklorea —euskal folklorea— beti betiko hildotan ari zen, hainbat urtetako inertzia aspergarriari atxikia, batik-bat.

Azken urteotako ikerkuntza lanak erakarri du eraberritze bat, bai dantza mota guztien muinari dagokionez, eta baita gainerako folklore adiarazpenei ere, soinu-tresnak eta jazkerak lekuko.

● Antzinako —edo ez horren antzinako— euskal jazkera hoiel nolabaiteko zabalkunde bat eskaini asmoz, erakusketa nahiko osotu bat moldatu du Lan Kide Aurrezkiak bere hainbat bulegotan agertaraztekoan. Dagoeneko egina da erakurketa Bilbo eta Gasteizen, eta martxoaren 28an Eibarren bukatu berria.

Eibarren ikusi ahal izan dugunez, hain zuzen, hogeita zazpi irudik osatzen dute erakusketa hau, ARGIA eta ELAI-ALAI taldeen ardurapean burutuak gehien bat. Iru-

dien zenbait jantzi —gehienak erakusketa honetarako propio egin da, baina badira aurreko mendeetatik kontserbatu ahal izan direnak ere.

Jantzitako irudiek soinean daramazkitenez gainera, beste hainbat eta hainbat jakera eta arropa solte biltzen dira erakusketa honetan, baita ikurrinak, ehunezko mantelak, izarak, zapiak, oihalak, burukoak, ihauteri kaskoak, dantza tresna, argazkiak, grabatuak eta beste.

● Gure ustetan, material aski baliotsua lortu ahal izan du Lan Kide Aurrezkiak bere erakuskera honen inguruan, baina, behar bada, jendaurrean azaltzerakoan ez dio behar haina grazia eta saltsarik atera ahal izan.

Irudien azalpena nahasia da, gainerako arropak saka-banatu samar, ez zaio ikusleari xehetasunik guti baino ematen. Komeniko litzateke jantzi bakoitza zer mendetako den adiarazi, zein sozial klasetako, etab. etab. Testoak, bestalde, edozein modutan eskuz idatziak dira eta arloa samarrak.

Hitz batez esateko, bilduma guztiz baliotsua bai, baina zabarkeriaz agertarazia, batere gustorik gabe, eta hain material joriak eskaintzen dituen ahalmenez baliatzeka.

Azkenik, ondo bana ikuslearentzat ez aski, Jose Antonio Urbeltzek egitarau gisa eginiko aurkezpena.

* Peru eta Babarrun gorria

Azken hilabeteotan eta umeen ipuingintzari bagazozkio, Iruñeko ETORKIZUNA dugu programarik finkatuena eskaintzen ari zaigun argitaretxea, bere etengabeko jarraipenagati kbatetik, eta harpidedunak lortzeari ekin dion bararra delako, bestetik.

Gaztetxoentzako zen lehendabizikoa —"Laminzu" alde batera uzten badugu, gainerako "Intxaur eskailu", "Alizia", "Hansel eta Gretel", "Guda garratza" eta oraintsu atera berri den "Peru eta Babarrun-gorria", elkarren maila, era eta zentzu berdinekoak ditugu, ipuin mota klasikoei atxikiak, oraingo hainbat pedagogiarren ikuspegi eta iritzien arabera burutuak ez badira ere, han-hemenkako ume guztiei atsegin zaizkienak, behintzat.

Esan bezala, orain azaldu berri den "Peru eta Babarrun-gorria" deritzana ere hildo beretik datorkigu, txikitari erdaraz ezagutu ahal izan genuen berbera Xalbador Garmendiak euskaratua.

Ipuina bera, jatorriz, ipuin herrikoia da, edota herri-ipuina, hobeto esan. Ingalaterrakoa, egile ezagun gabekoa, ahoz aho eta mendez mendez osatzen joan dena.

Sei ale eta 300,— ptz. dira urteko. Ipuinok, hainbat margoz, biñetaka taxutuak dira, TBO gisa. Eskatzekotan: ETORKIZUNA - Gorriti, 27 - Iruñea.

* Ahalik eta laburren

Agustín Ibarrola euskal pintatzaileari 500.000,— ptako zigorra jarri dio Bizkaiko Gobernu Zibilak P.C.-rekiko atxikimenduagatik.

Ibarrola Basauriko espetxera eraman dute, zigorra ordaintzen ez duen artean.

● Hor nonbait susmoa zabaltu da —zabalkunde mota bat ote?— Aita Onaindiaren "Gure bertsolariak" deritzan liburua berriro ere argitara eman behar dutela, eta erdaraz eman ere.

Aita Onaindiak berak esan digunez, izatekotan bi hizkuntzatan izango litzateke, eta bi urte barru edo, gutienez.

● Gipuzkoako Diputazioak, Aurrezki Kutxa Probintziaren bitartez, Gipuzkoako Mapa delakoa argitara eman berri du, euskararen arrastorik gabe eman ere.

Euskal toponimia jatorra ezertan erraz asko erakus badateke, hoiatko mapetan litzateke.

● Martxoaren 18an bere lehen aurkezpena egin zuen Iruñean ORTZADAR dantza talde berriak.

Txomin Zuñigaren ardurapean, hirurogeita hamar dantzari, kantari eta musikalarik osatzen dute Nafarroako talde berri hau.

Nafar dantzen ikerkuntzari nahi liokete batez ere ekin, Donostiako ARGIA taldearen abiada eta ikusmoldeak erdutat hartuz.

AMATIÑO

ERASOPETIK ERASOPERA

Ikuskizun asko gelditzen da

Martxoaren hamaika, egun go-goangarria izango du Portugalek, bere kondaira berrian. Orok dakikenez, egun honetan, zenbait militar eta kapitalista elkarturik, beste KOLPE bat burutzera oldartu ziren. Apirilaren 25etik gaurdaino, nabarmen hitzeginez, gaurko gobernu hau suntsi beharrez kolpe bat oretzeko, bi ekinaldi egin da. Biak eskualdeko erasoak izan dira noski. Iragan irailaren 28an, Spinola buruzagiak, bere egoera, kordoka larrian sumaturik, «gehiengo isilei» esna zitezen deitu zien eta hartaraz gero, agerkunde erraldoi batetara bil zitezela erregutu. Harako eskuindarren agerkunde hark, sor ezakean txunditasunez eta liluraz zirauen bitartean; Spinolak, «Kolpe ofizial bat» emango zukeen, Gobernutik, ezkertiar guztiak kaleratuaz eta harmadaren baitan M.F.A.-ko militar gazteak zokoratuaz, J.S.N.-ko militar eskualdekoen eskuetan ahalmen guztiak utzirik, Spinolak berriro, Portugaleko kapitalistei, galduberri zituzten indarrak itzuli nahi zizkien.

Irailako kolpe gainziritu hura, antzu atera zitzaionean, Spinola, lehen-dakaritzaren albia galdu, eta etxeratu egin zen. Halaz ere harmadako jeneral izanaz jarraitu zen. Gobernu berriak, gradurik ez zion kendu.

Martxoaren hamaikako kolpe eman berri hau ere, antzu atera zaio eskuari. Baina oraingo honetan, Spinolak diplomaziak utzi eta, Pinochete Txilen bezala, harmak hartu ditu. Eta hark Monedako jauregia hautatu zuen gisa, honek, Lisboako artilleriaren kuartel nagusiari eraso zion. Kuartel hau, aideportuari hurbil dago. Bestalde, gudarostearen kaurtelik sendoena ere, hauxe izaki. Berau menperatuz gero, aidepor-

tua eta autobidea hesiaz, Lisboa ito hurren ipiniaz, spinolistak Portugal guztian nagusituko ziratekeen. Irakurleak dakikeenez, Spinola-ren bigarren «kolpe» honek ere, errekaz beheti egin du. Costa Gomezen gobernuak, hiru orduren barruan, deuseztatu du.

SPINOLA BERRIZ ERE

Kolpe egileen artean Spinola eta Galvao de Melo aintzindari agertzen dira. Gobernuak, kolpearen azterketa osoa egiteko batzorde bat izendatu du; Batzorde honek jadanik egingo zituen ikerketen berri zehatzik, oraingoz ez dugu. Lerro hau idazten ari garen iluntze honetan, hilak 14, zenbait albiste, nahasixea da: Melok, ez dio ihesari eman eta kolpeaz zerikusirik deus ez duela ere, Zabaldur da. Spinolaz berriz, gauzak argitu egin dira. Lehen orduetan esaten zenez, kajitalisten taldeak, bortxatu egin zuen Martxoaren hamaikan. Spinola, beti eskuitik lerratu izan bada ere, gudarburu zentzuzkoa eta burutsua, betidanik izan da. Egia esateko, harriarria zen, Caetanoren diktaturapean Portugalen etorkizunari zegokiola hain liburu ausarta idatzi zuen jeneral zuhurra, joan zen asteartean eriosuharrez eta itsumustuan, hain «kolpe» burugabea ematera oldartzea!!

Spinola, extremo honetaraino lerratze, berriz diot, ene uste soil eta apalez, arazoa agian honetan legoke, hots: C.D.S. eta P.P.D. alderdi politikoen hiltamua. Bi alderdiok, erdi-koak eta kristau-demokraziaren parekoak dira. Apilaren 12ko hauteskudeetan, bi partidu hauen artean, «gehiengo isilen» laguntzaz baliaturik, Spinolari, oster, lehen-dakaritza eman ahal izateko adina-

ko boto saila, bil zezaketen. Plegu honetan, apirileko hauteskundeak, arto guztia, Spinolaren errotara zekarreten. Guzti honetaz, Spinola berak, irailan isildurik gelditu bazen ere, aurtengo Otsailean «L'Espresso» astekariari egin aitormenak, argi diezaiguke. Ordea, bi erdiko alderdi hauen patua ezin lotsagarriagoa bilakatu da.

Aipatu C.D.S. (alderdi honetan, anitz caetanozale bazkideturik zegoen) Urtarrilea eta Sa Carneiroren P.P.D. berriz joan zen astean, beren batzarreak egitera bildu ziren egunean, ezkertiarren makilapean erori dira. Partidu hauen etorkizuna, hilaren 7-8an, Setubalen gertatutakoen ondotik, ilunperik ilunenetan gelditu da. Erdiko alderdi hauen patua erreparaturik, argi dagoke, Spinolak, apirileko bozketara zedukan itxaropenaz etsiturik geldituko zela. Cetubal ikusirik aurtu ote da Spinola hilaren hamaikan? Nirekiko bai.

ALDAKETAK

Kolpe antzu honen ondoren, M. F. A., militarren erakunde hau, lehenaz gainera, arras sendotu da. Harmadako «spinolista» ezagunenak «garbitzen» ari dira. Honez gainera, J.S.N., spinolistek indar handia zeukaten aparatua hau ere, erakunde bezala galdurik gelditu da. Consejo de la Revolución sortuaz, M.F.A. aspaldidanik sumatzen zen bezala, instituzionalizaturik gelditu da. Gobernuak, egun hauetan aldaturik ezagutu ahal izango dugu. Egungo Portugal, Costa Gomes, Vasco Gonçalves, Melo Antunes, Otelio S. Carvalho etabarren eskuetan arkitzen da. Militar gazte hauek, denak ezker aldean agertzen dira.

Lehen aipatu erdiko bi alderdiek,

debekupean geldituko ote diren zurumurrak dira. Bestalde, oraingoz, Soares sozialistak, Gunhalen dei larriari amore eman diela dirudi. Jakina da, Alderdi sozialistak, Gunhalen alderditik aski urrunduaz, erdiko partiduetara jo zuela. Alderdi komunistak, Portugaleko barne-erakari eusteko, M.F.A.-ko militar arrerariak beharrezkotzat kontsideratu izan ditu. Haatik, Cunhalen erlitziz, apirileko hauteskundeon ondotik ere haiek gobernuan jarrai beharko zuket. Martxoaren hamaikako kolpe hau, M. Soaresen alderdiarentzat, eskarmendu bide gerta daiteke eta, agian bai Cunhalekin gehiago elkartzeko ere.

IKUSKIZUN

Ikuskizun asko gelditzen da Portugalen. Gaur berton, bankaetxerik nagusienak nazionalizaturik gelditu dira. Kapitalak ihes bidean ipini ditzutelako, zazpi finantzalari indartsu atxilotu dituzte.

Martxoaren hamaikako gorabeheratik, hauteskundeak ez dira atzeratuko, kampainak, hil honen hogeian, lerro hau argitara orduko, hasiko ziren. Apirilaren 12, Portugalentzat, ikuskizunez beterik dator.

Eskuiko partiduak debekatuaz, Cunhalen eta Soaresen alderdiak sendotuaz, eta M.F.A. guztia militar iraultzaileen eskuetan geldituriz, zer iguriki dugu Portugaldik?

Tenore honetan Melo Antunes-ek egin dituen aitormenak hausnartuaz, gero eta maizago entzuten dira honako hitzok: «cubanizazioa», «peruanizazioa», «txilenizazioa». Ondorengo hilabete hauetan gauzak garbitzu eta zehatzuz joango dira.

ANATSAN

AHOPEKO SOLASAK

Mihingainez darabilgu kutsadura. Zentralak dirlea, gure hibaiak direla, Bilbo Haundi inguruko satsadura dela, hizparringiak parra-parra idatzi dute, banakaren bat artikulo kenduz gero, kutsadura sortzen duten lantegien aurka.

Midikuak ere hitza izan dute eta heurenak eta bi esan: «Kutsadura sortzen duten hainbat lantegi aurrerapide bezala onartuak ditugu, baina benetan horrela ote?»

Gizakiok bizitzeko bhear dugun ingurua pozoitzen gabiltzanean, inguruko ekologia suntsitzen ari garenean, ez ote gara ibiliko geure buruari harrika?»

Agirian danok gaude aurka, baina ahopeka solasetan horrelako hau ere entzun ditut: «Euskal Herriak duen deskapitalizatze egoera honen aurrean, ezin dugu kutsaduraren beldurrez, neurri gogorrik jarri, lantegiak hemendik uxatuz».

Beste hitz batzuez; edozein lantegiri erraztuko zaio la nahi dituen hondakinak edonora jaurtitzea, hemen, inbertsio haundi tea lantegi aurreratuak egiteko prest bada.

Hau esan zutenek, euskaldunak ziren, Euskal Herriko plangintza politiko ekonomikoaz euskaraz hitz egiten ari ziren eta... herria izango zuten gogoan.

Herria maitatzeko, zenbat era!!

SAGUXAR

Etorkizuna, elkar~lanean moldatu dezakegu.

● Gure erriaren ekonomi ta industri bideak zabaldurik, lan-toki berriak idekiaz.

● Bakoltzaren ondasunari begiraturik, arte ta irakaskintza-lanean erriari lagunduaz.

● Zure gordailuen irabazia sendoturik, illabeteroko zozketa guztietan esku artuaz.

LAN KIDE AVRREZKIA

CAJA LABORAL POPULAR

SOCIEDAD COOPERATIVA DE CREDITO

Denok elkar lanean

LIZARDI, ZIRRARA-ZALE

Idazle garai bati, zer egin eta zer idatzi zigun jakin naiean, ixurk'i guztietatik begiratu oi diogu. Lizardiri ere, beronen gizantza osatzera-koan, anitz aldetatik so egin bear; orrela bakarrik dakikegu nolako giza-seme izan zitzagun.

Zer irakurri zuen?—Beti ere, ezin dezakegu uka, interesgarria da au, ots, idazle batek, batez ere idazle karreraren asieran, zer irakurri zuen jakitea. Ortik atera daiteke gero, erreze xamar, nolako jokaera artu zuen momentu zeatz orretan. Lizardik zer irakurri zuen ez dugu gaur ain erreze jakingo; baiña irakurriko zuen, eta aski irakurri ere, euskeraz, espainieraz eta frantseseraz bai beintzat. Zeintzuk autore? Ura ilda gero argitaratua dugu "Itz-lauz", liburu mardula. Margiegik eman zion itzaurrea, baiña ez diosku ezertxo ere gai ortaz. Bere emazte eta anai arrebak, bear bada, jakingo dute zeintzuk liburu zeuzkan etxean. Ortik zerbait jakin dezakegu.

Leen esan nuenez, Leteren "Yizardi, olerkari" liburuari oar batzuk jarriaz, aitor dezagun argi eta garbi: Lizardi, giro berezi baten barruan bizi izanik, errizale, abertzale, euskaltzale izan zitzagun ezinbestez, ume-tatik izan ere. Bere barne-muñean itsatsita, josia zeraman euskalduna euskaldun egiten duen euskal izatea. Bere erritik kanpo osatu bear izan zuen karrera; ikasle jator zalarik, inguruko giroz, euskal errikoz diot, itsutua, ikasi-miñez zebilen beti, karrera amaitu orduko zernaitarako gai egiñik gelditurik. Ikasle zala asi zan euskeraz idazten, eta aaztu zitzaion euskera sustraiz ikasten, erriari entzunak eta euskal idazle zaarren liburuak irakurriaz.

Idazle denok geure idaz-karrera astean egin oi dugun legez, orduan-txe ekin zion, 1916 garrenean, olerkitxoak ontzen ere. Amar urtez bezala ortan egin zion irakurri eta idatzi. Olerkariak berezko sena bear du olerkigintzarako, baiña gaitasun ori landu, jantzi eta ezi ezik, ez du ezer gurenik lortu aal izango. Ortaz, gai orretan trebeago gertatu nairik, ikasi, irakurri eta barrua lumaz ustutzen saiatu oi gara, aspertu barik. Edu onetan iritxi zitzagun Lizardi ere olerkari garai izatera.

Lizardi, zirrara-zale.—Naiz etxeko naiz kanpotiko literaturak irakurritz bertatik konturatzen gara literatura oietan modan dauden idaz-joerakin. Baziran egun aietan, gaur bezala, joera bereziak; zirrara-zaletasuna —inpresionismoa—bat, aurreko mende-barrenetik zetorrena, ain zuzen ere. Iru joera ziran nagusi: erromantizismoa, naturalismoa eta impresio-nismoa, erderaz esanik. Lenengoak gizaldi batez, gutxi gorabeera, iraun zuen, eta gauzak beren ardatzik aterata eman oi zizkigun; bigarrenak, gauzak berezko ardatzean, diran bezala, xamur naiz gordin, adierazten dizkigu: joera orrek gaur ere naikoa bizi dirau; irugarrenak, atzanez, gauzak beren ardatz-txirriroz, au da zirrarez eta zauskada jarioz eskeintzen dizkigu: gogora ezazu aspaldi baten zenbait senditan emazte-gaiak, ezkontzerakoan, eraman oi zituan tresna eta jantziz beteriko gurdiak atera oi zuen irrintzi eta karranka. Idazkera au dugu orain ere, prosaismuan erori diranetan izan ezik, zabal eta edatuen dabilkiguna.

Zer duzu berau? Nolabait esan: gaur dugun bizi?naia, baiña momen-tukoa; ez du iraupenik, gertakizun oro duzu tximistan doan izarra, iku-si-ala estaltzen zaiguna; ikutu eta ies doan zerbait, gaurko irudikizuna; izatea ez da izaki ba, tez da egoera bat, gertatze bat baizik; ez da gauza oso bat ere, osotuz doan zerbait baiño; idazleak erdi erakusten duena irakurleak estalgetu eta osatu bear omen du. Or dituzu olaño margozko laukiak; or baita B. Gandiagaren edozein olerki ere. Argia eta margoa, adibidez, inguru gabe. Lizardiren lanak ez ditugu ainbeste: Lizardik oheki margozten dizkigu laukiaren erdi eta inguruak, naiz-ta guri zirrara ederra ezarteko moduan.

Zirrara idazkerak, egia esan, asaldi bati baiño garrantzi geiago eman oi dio sarri azalean daraman zeatzasunari; liburu osoak baiño impor-tantzi geiago izan bera orrialde batek; mundu urtua nai dizu, ixurkizun egiña, bizi-endarrez izortua. Auxegatik dio Letek Lizardiren olerki-lanai buruz: "Gauzak hod daude, gauzen mundu zabala beti sensibilitatearen aurrean egiztatuz ari zaigu. Gauzak dira garrantzitsu, inguru objeti-buaren zehastasun guztiak. Eta horrela izanik, gauzen gauzasunaz ja-betzea, errealtate objektibu batetatik abiatuz artea egitea, aukera lite-keen biderik aderenatako bat da" (Lizardi, olerkari, 28 orr.).

Lizardi, osatu zizkigun olerkirik geienetan agertzen zaigu izadi-zale setatsua; urte-aroak bazuten arentzat ederrik: edozein garaitan eder-jarioka zekusan ingurua; mendi, soro, ibar eta zuazti eder-eskeinka ager-tzen zitzazkion beti. Eder onek lilluratuta mamitu zizkigun gero bere poema illezkorrak. Eman zigun liburu "Biotz-begietan"—bai ederki bereiztua! Begi aurrean zeukana abestu zuen, kanpotiko gertakariak biotz-zarraztaz gatzaturik. Onakoak dira: "Urte-giroak ene begian", "Zuaitz etzana", "Arrats gorri", "Bultzi-leyotik", "Etxeko kea", "Asaba zarren baratza", "Etxeko sagastia", "Neskatx urdin yantzia", "Egamin", "Oia" bera ere bai. Letek onela: "Lizardi poeta zehatza zen, fenome-nuen kontatzale eta aztertzaile. Lizardi, barne-egarritz beterik, inguru material eta gizartetsu bereziaz bildurik aurkitzen dugu" (28 orr.). Egiatzki, olaxe duzu izan ere, gauzen edertasunaz oso-osoa oartzen dena.

AITA ONAINDIA

HAURTZAINDEGIA

Lantxo honetan, Martxoaren 9ko Zeruko Argian Miren Armendarizek haurtzaindegiaz idatzi zuen lantxoari erantzun nahi diogu.

Agencia Logos-en lan-ezaz edo «desempleoaz» irakurritako al-bistebatzuek bultzatu omen dute Miren haurtzaindegiaz idaztera, bi arazoak elkarrekin datozela eta. Emakume ezkonduak lanean hasten badira behartsuago diren batzuei kenduko omen die lan tokia.

Ez dut uste aterabide hori denik lan-ezaren arazoarentzat: batzuei lana egiteko aukera ukatzea. Gainera zergatik ukatu emakume ezkonduak, batzuei ukatzera behartuak izanik ere? Besteak bezalaxe dira pertsonak, eta besteak bezalaxe bear dute lan egin pertsona bezala osatzeko. Bestalde, zein da behartsuago?, beharra ez bait da diru-beharra bakarrik. Eta per-sona-osatzeko beharretan denok gara berdinak. Lan-ezaren arazoak beste aterabide bat eskatzen du, aterabide serioago bat, ekonomi eta politika formula egoki batzuen bidez lortuko dena.

Eta sarreratxo horren ondoan Miren Armendariz haurtzaindegiaz hasten da idazten zuzenean.

Ez omen da erabaki zuzena haurrak haurtzaindegira bidaltzea, emakumeak bere promo-zio-bidean jarraitzeko. «Mediku-sikologoak ez dira aspertzen esaten, haurra, IRU URTETARA ARTE bere gurasoen, amaren batez ere, berotasunean eta go-xotasunean hazi bear dela».

Bai, Miren, haurtzaindegiak hasi aurrez, emakumeak lanean hasi aurrez, aspertuak geunden jakintsu hoietatik horrelako esaldiak entzuten; eta esaldi hoiek esaterakoan ez zen haurtzaindegia senide arteko berotasunaren aurrean ipintzen zena, orfanato-ak eta baizik. Gaurko munduan haurtzaindegiak eta sortu direnean, sikologoek beste esaldi batzuei idazten eta esaten dituzte. Beraz arazoa munduaren al-daketan dago, eta berehalaxe ikusiko dugunez, munduaren al-daketa hau guzuz onerako izan da. Ikus dezagun.

Sikologoek diotenez, haurrak ama, aita eta gizartea neurri be-rean bear omen ditu, gizarte batean bait dago txertatua ama eta aita bezalaxe. Beraz, haurra ez da ongi hezia amakoiegia bal-din bada bere heziketa, aita mi-nutu batzutan bakarrik ikusten badu, eta bere adineko lagunek osatzen duten gizartea ez badu ezagutzen. Bere adimena, boron-datea, eta hitz batean esateko, pertsonalitate osoa aurreratzeko edo desarrollatzeko, haurrak be-re adineko lagunekin bizi bear du, eta ez amarekin bakarrik, izan ere bestela amaren per-sonalitatea izango da beregan au-rreratuko dena eta ez berea. Or-duan haurrak aita eta amarekin batean, bere adineko haurrak bear ditu, heziketa oso eta aber-sagarri bat izateko.

Haurtzaindegiak ez dute zer ikusirik nobeletan eta agertzen diren orfanato ilun eta triste hoiekin. Guk bat baino gehiago ezagutzeko aukera izan dugu, eta pozik atera gara benetan, eta pozik bidali ditugu geure hau-rak toki hoietara; izan ere toki hoietan alai ibiltzen bait dira haurrak elkarrekin, libreki, eta horrekin batera egoki zaituak, hortarako ongi prestatua dagoen jendeak zaituak.

Haurrak ordu batzuei igarotzen ditu haurtzaindegian, geroxeago ikastolan igaro beharko dituen orduak berak, eta gainontzeko orduetan eta jai egunetan eta oporraldietan izango du aukera gurasoekin bizitzeko. Orduan saiatuko dira gurasoak kalitatezko laguntza eskaintzen haurrari. Eta haurrek kalitatezko laguntza bear dute, ez kantidadezkoa.

Kontuan ere izan beza Mire-nek, etxe hutsean bizi izan den hiru urteko haurrak errexago izan ditzakeela traumak gizarte eta eskola-bizitzan sartzerakoan besteak baino, hauek ohituak bait daude txiki txikitatik. Eta trauma hoiek eragin handia izan dezakete bizi osoan. Donostiako hitzaldi batean FIERRO dotorra-ri entzun genionez, haurtzainde-gietan ibiltzen diren haurrak ge-hiago aurreratzen omen dira adi-menez eta, eta hiru urte arteko garai honetan aurreratzen dena ez omen dute behin ere lortuko

beste haurrek, adin hortan gal-tzen dena ikasketan errekupe-ra-tzen ez delako.

Beste hontara dio Miren Ar-mendarizek bere lantxo honen amaiera aldera: «Demostratua dago, haurtzaindegietan hazten diren haur soilak, haur tristeak direla, seguritatez txiroak, eta sarritan buruko gaitzez bihurtzen direnak». Berriro ere lehen ga-raietan dabilkigu Miren, lehen garaietako nobela eta filmetan, izan ere gaur egunetako haur-tzaindegi bat ez duela ikusi ere ba dirudi. Beste haurrak bezain alaiak eta buruz osatuak bait dira denak, eta gehiago agian lehen eman ditugun arrazoi-en-gatik.

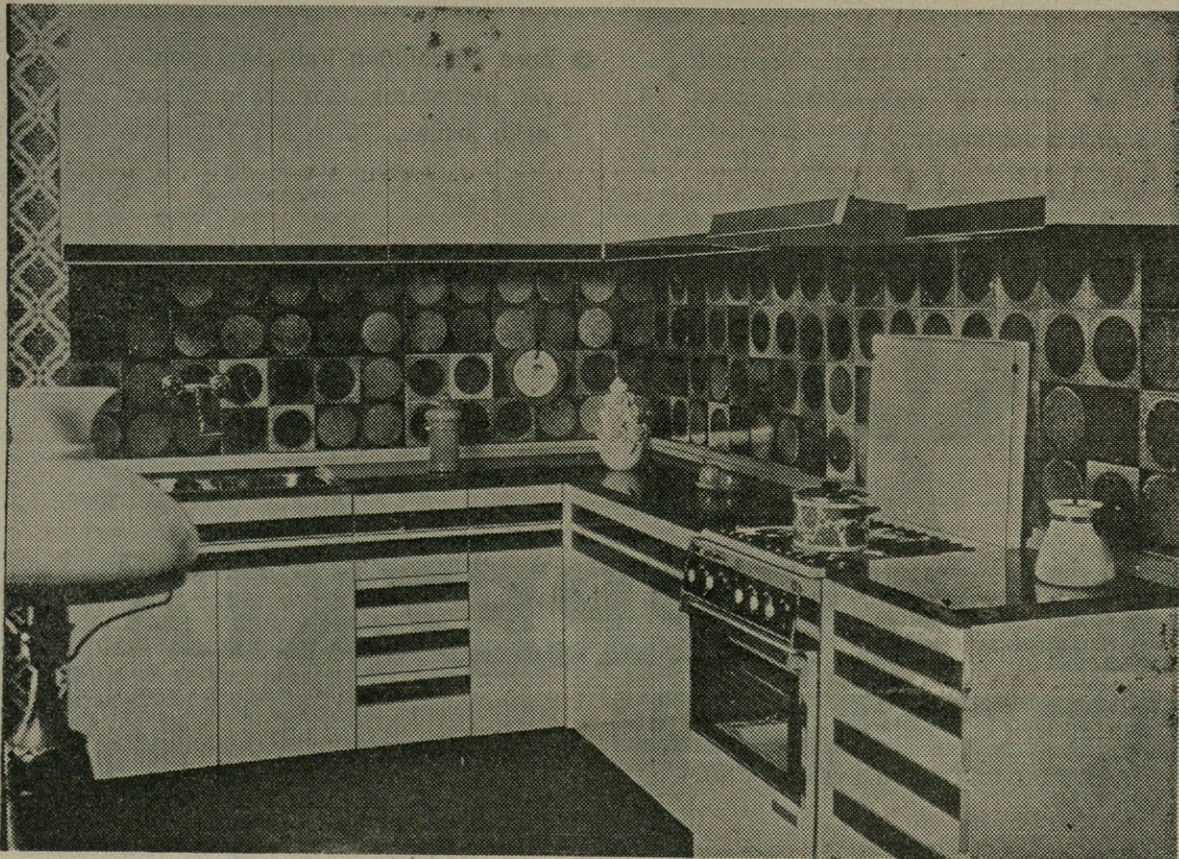
Eta gure erantzun honen amaie-ran, honeraino esandakoak osa-tu egin nahi ditugu, beste zen-bait arrazoierekin.

Haur baten heziketa-lana, HI-RU URTE ARTE eta gero, amari bezain neurritz dagokio aitari ere, eta, benetan, bada ordua, hauek ere lan hortan saia daitezen jo-ta ke, seme-alaben aurreratze sikiko egoki bat lortzeko. Bes-taldetik, zaila izango zaio ama bati bere haurra ongi haztea eta hezitzea, berak ez badu aktibo-ki hartzen parte gizarte hone-tan, eta ez pasiboki. Etxean ge-ratzen den amak ezin diezaioke erantzun bere neurrian gaur egu-neko haurrari eta gero gazteari. Haurrek, ama helduak eta adi-menez eta jakintzaz prestatuak bear dituzte, gizarte ekintzan parte hartzen duten ama langi-leak bear dituzte.

Ama, aita eta hiruak hartu bear dute parte gizarte hontako bizitza eta lanetan. Amak ez du eskubiderik munduari uko egin, etxean kabitxo epel bat osatu, eta hodeietan bizitzeko, mundu-an sartzen den haurrari erantzun egokirik eman ezinik.

Pertsona libreekin bakarrik osa liteke gizarte egoki bat; amak libre bear du izan, aita bezalaxe, eta seme-alabak libre bear dute izan gurasoak beza-laxe. Libertatezko harremanetan bakarrik osatuko bait dute bene-tako elkartea.

TXARO

SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S. L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

ERRENTERI

HAURRAREN LEHENENGO URTEA PATOLOGIA INGURUAN (II)

Azkeneko aldian, Melanie Kleinen iritzia agertuaz gauza bukatu nuen. Egun hortan bukaera aldera esan nuen hau da: "...hamar bat hila-bete dituen haurrak, konturatzen denean bi bularrak batenak direla, ama bera direla biak, une hortan izaten omen da nahigabea eta pena. Batzuentzat pasa ezin halako nahigabe bolara izan ohi da".

Ari honi jarraituz, depresio momentu larri honek gerora ekarri deza-keen soka luzea aipatu nahi nuke gaurko saio hontan.

MUNDUA BITAN ERDIBITZEA EZINEZKO GAUZA DA.

Esaten genuenez, mundua bitan zatitu nahi zuen haurrak; bat ona, maitagarria; bestea txarra, gorrotagarria. Baina nahita ere ez dago mundua bi puska egiterik; bat besterik ez bait da dena. Mundua bat da; alde hontatik, ona; beste alde hartatik, txarra. Urte beteko haurraren mundu osoa den ama, bat da; aldi batzutan ona, beste batzuetan ez hain ona.

Lehen urtearen azken aldean haur askori, realitate hau onartu beharra lan astuna zailla diote. Hortik sortzen omen zaie lehenengo depresio una eta geroko depresioaren iturria.

MUNDUAREN LEHEN IRUDIA BETIRAKO EZARTZEN DEN EREDUA DA

Amagandik ihes eginda, beste inguru zabalago baten bila hasten denean haurra, ez ahal daduka berak nahiko egina bere barruan gerora aurki dezakeen munduaren irudia? Psikologo askok dienez, haurrak lehenengo osatu duen irudiak izugarri aginduko du bere bizi guztian. Geroago sortuz joango den mundu zabalago honen irudia lehenengo haren antzekoa izango bait da. Lehenengo irudia nahiko iluna izan bada, bigarrenak ere halakoxea izatera joko du. Horregatik, mundu ilun eta triste horren aurrean, haurrak geroago ere ezin du bere animoa altxa.

NORBERAREN LEHENENGO IRUDIA, BIZITZARAKO JOSIA GERATU OHI DA

Haurraren lehen ingurua ama edo gurasoak izan ohi dira. Inguru honek egiten dion harrera edo ongietorrian jasotzen du haurrak bere buruak merezi duen iritzia. Edozein haurrek, xipiluan bezela, gurasoen arpegian ikusten du bere buruaren antza edo erudia. Bere buruaz lehenengo osatu duen irudi edo iritzi honek izugarriko garrantzia du. Izan ere, horrek bultzatuko bait dio azpi-azpitik eta mugatu ere bai haurra geroago bere buruaz sor dezakeen irudia osatzeari.

BIZIPOZAREN NEURRIA GEURE BURUAZ ETA INGURUAZ DUGUN IRITZIA DA

Depresio aldera joera duten haur triste eta eroriek, inguruko munduari buruz, iritzi koxkorra jaso dute. Era berean, bere buruaz duten iritzia ere nahiko bajua izango da. Hortik datorkie askotan bizitzan zehar nahi gabe eta uste gabe sortzen zaie tristura aldiak.

Melanie Kleinek ere hontan edo antzera esplikatu du depresioaren sorrera. J. Mendels psikologoak dienez, beste askok ere antzeko iritzia agertzen dute depresioa sortzen duen den iturriari buruz. Puntu hontaz ez dira ez denak bat, baina asko eta asko bai. Askoren iritzian bada, lehenengo urtean giro asean hazi den haurrak amaren iritzi on eta zoragarri bat bere barrena sartu du. Xipilu alai hortan bere burua ikusiz, beragaz konfiantza hartu du. Konfiantza giro hontan, geroko mundua ere eroso arkitu eta pozgarria ikusiko du.

Hau horrela gertatu beharrean, oso bestera izaten denean; orduan bai direla kontuak.

DEPRESIOAREN ONDOREN GARRANTZITSUENAK A) IZAERAN

Summerhill-go eskolaren zuzendari izan zen NEILL-ek honela zioen: "zoriontsu den haurrak, ezer ondatzeko joerarik ez du". Beraz, dena ondatzeko, puskatzeko; edo kalte egiteko, min emateko joera duten haurrak ez dira bizi zoriontsu. Bere barruko zorionik ezak, lan hoietara bultzatzen ditu.

Agresibiderako joera, inguruko guzietan kalte egiten dabilen haurraren portaera, oso barrutik bultzatua dator. Inguruko mokoka bezela ibiltzeko ohitura hori, bere bihotzean duen ilunpeak eta zoriontasun ezak erasaten dio haurrari.

Gehienean txarra den mundu horren aurrean, min emateko eztena daduka beti gertu. Hau horrela gertatzea harritzekoa ahal da? Bestalde, ona ez dela derizkion mundu hori gaiztotzat eta etsaitzat edukitzea bidezekoa da. Orduan, beti etsaiez inguratutik balego bezela, fiakaitza eta errezeloz bete izan daiteke.

Era berean, gozo gabeko mundu horrek haurra bere garaian behar haina ase ez duenez gero, asegabeko izate hori noiz aseko zai dago beti. Hartzeko beti prest egongo da, emateko ez hainbeste.

B) GORPUTZEAN

Mendels-ek depresioari buruz idatzi duen liburuan dienez, egoera hortara erori direnak heuren gorputzean ezaugarri nabarmen batzuk badituzte.

Horrela, guztiek beharrezko dugun kortisonaren neurria berezia dute. Neuronaren eszitabilitatea eta atsedan ezina sortzen duen sodioa behar baino gehiago dadukate. Buruko bizitasuna sortzen duten amina biojenetan ere heuren berezitasunak badituzte.

Horrez gainera, beste sintema nabarmen batzuk, Mendels berak dienez, hauek izan ohi dira: Gose gutxi eta pixua gaitzea; kaka lehorra, eta noiz behinka egiteko ohitura; sexual harremanetan hoztasuna; hilerko menstruazioaren aldaketak: 10 hartu ezina edo 10 arina; buruko eta buarreko minak.

Dena dela, hemen nabarmen ikus daitekeena hau da: gorputza eta arima edo animoa biak elkarri nahiko lotuak dagozkiela. Eta gainera, gure bizitzan haurtzaroko erasanak edo alde okertuak zerikusi haundia dutela.

HARITZ

Haurren sexo arazo bat: Masturbatzea

Haurraren hezketa eta sikologiaz zenbait gai ukitzerakoan, nabarmen ageri da guraso askoren artean sexo arazoak zenbaterainoko kezka sortzen duen. Badiudi, giza-izatea sexodun izateatik bereizi nahi dugula. Haurraren hezketa eta alderea ukitu gabe pasa ahal izanez gero, nortasun sanoa izan duela pentsatzen du, frankok. Baina horrela pentsatzerakoan hau ahaztuzten zaigu: Gizona jaiotzen denetik hiltzen deneraino sexoduna da; giza-izatea eta emate-izatea nortasun osoa jaten du eta baztertu ezinezkoa dugu. Arlo honetan, zorionez, haur eta pertsona guztiak erantzun bat eman beharko dugu, gure giza-izatearen ahalmen bat moztuko ez badugu, honek ekarriko dituen ondorio okerrak guztiekin.

Gure gizartearen badiudi, teorien bederen, arazo gehienak gainditu ditugula, eta erantzun jator bat emateko erabaki gaudela. Sexoa eta sexo arazoak irriper maltzur batekin epaitzen ohi gaituzte. Baina guri dagokigunean eta gure haurren hezketa tartean dagoen arazo bilakatzen zaigu: sexoa gure hiztegiaren eta gure jokabidearen, oraindik, hitz zikina eta jokabide zikinagoa adierazten duena baitugu. Beraz, gure sexo hezketa pikotan dugun bitartean, nahiko gaitza egingo zaigu gure haurren sexo hezketa.

MASTURBATZEA

Gai hau bere osotasunean oker zuzendua dugunez gero, ezin ba harritu puntu zehatzetan arazoak sortzen bazaizkigu. Guraso askori nahiko buruhauste sortzen dio, adibidez, masturbatze arazoak. Hontaz hau esan daiteke:

Masturbatzea ez da gauza arraro eta harrigarri bat. Estetistek diotenez haur portzentu handi batek du arazo hau hamabi urte bete aurretik, eta, gehienak hamabitik hogeitaz bitartean. Nesken portzentua zerbait tikiagoa izango litzateke.

Hiru garai bereizi daiteke:

A) Hirutik sei urte bitartean: Nahiko normala da (hiru urteak baino lehen ere bai). Gero hontan bere sexoa deskubritzen du. Kuriosidadeak bultzatutik atsegin iturri bat aurkitzen du. Gehienetan azkar ahaztuzten du (gure garrasi eta zurpegi ilunakin ohitura hortan jarraierazten ez badiogu). Hain normala ez izatea ere gerta daiteke.

B) Seitik hamabi urte bitartean: Guttiegotzen da, ez da hain maiz gertatzen. Orain haurrari ez dio hainbeste ajola bere gorputzak, Kanpora begira bizi da gehienbat. Baina itzul daiteke lehengo jokura beldurtutik dagoenean, bere ezbeharren kontsolagarri bezala.

D) Hamabi urtetik aurrera: Zenbaiten eskandalurako bada ere, haur zer dion R. Ellis ospetsuak: Garai hontan, ez da nahiko, maiz gertatzen dela esatea (Lester Kirkendall-en iritzian mutil gehienak astean iru aldiz masturbatzen dira); esan beharrezkoa da ongarri dela, kalterik ez duen bide bat baita sexo tensoaren atsedenerako, beste ihespidetik aurkitzen ez denean.

Lehen askotan entzun dugu masturbatzea zein kaltegarri den, zenbat aje eker lezakeen, buru gaixotasunak batez ere, etabar. Baina hau ez da horrela. Gehiegi masturbatzea fisiko aldetik ia ezinezkoa da, zeren sexual mekanismoak ez du ametitzen: Norbait behar baino gehiago masturbatzen bada, gogoak aldegin eta utzi egiten du.

MASTURBATZEA ARAZO BEZALA

Arazo bihur daiteke, noski. Baina ez sexo arazo. Kontuan hartzekoa izango da sexozko ez diren beste arazoengatik masturbatzen denean. Horrelakoetan bai, haurraren sistema nerbioa exzitazio iraunkor baten gelditu daiteke bere ondorio kaltegarri guztiekin. Sexo arazoak ez diren arazoak batzuk:

A) Larrimina, angustia: onartua ez dela nabaritzen duenean, edo bere buruaz guttitsiri gauzak egiteko kezka ez denean... Orduan has daiteke masturbatzen, nahiz eta sexo eskabiderik ez izan.

B) Kezka, lasaitasun eza, gorrotoa... Adibidez,

HEZIKETA
ALA
HESIKETA
SEKSUALA?

azpiagata

gurasoek harrapatu dute masturbatzen eta gogor ekin diote. Lasaitasuna galduta eta sexoa zerbait beldurgarri bezala hartu du. Geroan inpotentea, homoseksuala edo neurotikoa bilakatu da. Gaixotasun hauek eragin da kendu ezinezko ohitura izango du. Bere gaixotasunaren agiria da.

D) Depresioak, une hestuek: adibidez, une zail batean (azterketa bat...) sexualki exzitatu dagoela ohartu da: kezkatzen da, herustutzen da. Geroan, aurrekoaren antzeko une batean, burura dator: herustutzen da berriro erztatuko ote den beldurrez... horrela has daiteke masturbatzen sexualki exzitatu den aldiero, edo beldurtzen den guztietan.

E) Beste sexuari bildurra (sexo harremanei, maitasun agerpenei...): zaila egiten zaio harreman hauek lortzea, edo zabalago, atzeraka egiten du bizitzaren arazoan aurrean: masturbatuz aurkituko du bere arazoei soluzioa.

ONDORIOAK

1) Masturbatze kasu gehienak sexo arazoak ez-zik, neurosis erakoa adierazten dute. Kaltegarri da ez sexo arazoengatik, sexo arazoengatik agertzen ez delako baidi.

2) Arazo hau burutzeko bere oinarriak aurkitu beharko dira. Agian, haurrak, atenzio haundiagoa behar du edo guk onartzen dugula sentitu beharra du. Agian, bere bizitzaz aspertua dago, gehiegi eskatzen zaio bere eginkizunetan, eskolan edo ez du behar bezalako harremanik beste haurrekin.

Luis M. Satrustegui

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

GOTZAIA, GIZONEN ARTEAN GIZON

Garai bateko gotzai irudia, Jaunari esker, gaur egunean, zokoratua dago. Urrutiko zerbait, giza-artetik at-kanpoan zegoen norbait, jantzi arri-garriz apaindua, aundikeria, ospe eta itzal aundiko agertzen zitzaigun aintziña. Gizonen arteko gora-beeretan guti ikusten zelarik, beste munduko izaki bat zirudien. Gotzai Jaunak, noiz beinka egin oi zituen pastoral bisitak, festa aundi gertatu oi ziren errietan. Pastoral Bisitari laño beltzak ez jartzearen, erriko arazo, iskanbila eta sesioak agertzeak, ez oi zuen leirik izaten. Gaur egunean, gotzailak milla aldiz errikoia go agertzen zaizkigu. Jakifia, onetan ere badira maillak. Gaurkoan, Riobé, Orleans-go Gotzai goraipatu nai dut.

Riobé, erri-errikoa da; erriarekin eta erriarentzat bizi dena. Erri arazoan aintziñean. Igarle-Profeta berezala, biziki mintzatzen zaiguna.

Istilu ederrak jarri ditu Frantzi aldean, berak egiñikako aitormentekin: Bere barne-baitan ala uste dutelarik, soldaduska egin nai ez dutenen alde atera zuen bere itza. Objetores de conciencia" deritzenen alde alegia... Biziki salatu zituen, bomba atomikaren indarrak neurtzeko, Frantziaren eta munduan egiten ziren saio eta probakere. Ta gaurko apaizen krisia izugarriaren aurrean, proposamen bitxi eta guztiz aurrelariak egiña da.

Ezin uka, bere iritzi ausarta oiek dirala ta, bereak eta bost entzun eta irakurri izan dituela Riobé gotzaiak.

Gotzaiari buruz, bere pentsaera "La liberté du Christ" deritzan liburuan agertzen zaigu. "Zer da gotzai zaren aldetik zure kezkarik larriena?", galdetzen zaio liburu orretan Riobé gotzaiari. Auxe izan da bere erantzuna:

"Nere Eliz-Barrutian Berri Ona zabaltzea. Ez da, ordea, tiki eta erraxa eginkizun au. Nor dira nere Eliz Barrutikoak? Tridentino ondorengo apaiztegiaren ezitako nere laguntzaile izan bear duten apaizak? Familiako oituraz eta ezken urteetako Pastoral ekintzari esker, gure Elizetan oraindik ikusten ditugun emakumeak? Edota gaurko Eliza aintzakotzat artzen ez duten gizatalde aundia? Kristau ikasbide, morala, eliz egitura eta bere elizkizunak ezertarako nai ez dituzten jendeak? Apaizgintza zokoratu duten apaizak? Eliza berak nai eta naiezean ertzatu eta baztertu dituen apaizak? Edota ildakoak balira, bezela, bizi bearrean arkitzen diren gazteak? Mundu utsa bakarrik obetzeko asmotan burrukan diarduten Politikari burrukalariak?

Nolako bear du gaur eguneko gotzaiak? Giza-gertakizunen artean, gizon bat geiago eta kristau bat geiago, erantzuten du Riobék.

Gotzaiaren leen eginkizuna kristau talde osoaren eginkizuna bera da: "Kristo gure artean bizi dela eta nola parte artzen duen gaurko kondairaren biotzean ta munduaren istorian Kristo orrek adierazi.

Gizonen artean gizon izaten saiatu ere bear du Gotzaiak. Kristoren antzera, askatzaille izan bear du. Askatasun lanean, beren buruak beartu dituzten gizon guztiekin kezkatu eta bat egiñik bizi bear du. Beste gizonak duten lur berean bizi dira kristauak; gotzaiak ere bai; kristau bat geiago den aldetik, gizonen artean kokatuta arkitzen da. Ez giza kondairatik kanporat biziitzeko, giza biziitza osatzen duten gertakizunen muiñean eta biotzean baizik.

Kristauen artean kristau bat geiago izan bedi gotzaiak. Jainko Errian ez bedi izan kanpotar eta erriaren gaitetik dagoen norbait; beste anaiekin armanetan bizi den anaia bat geiago izan bedi; beste anaiekin "Erri berri bat" eraiki eta jaso bear duen norbait izan bedi. Diru, aundikeria eta agintean oinarriturik dagoen kontsumoko gizartearen bizi gara. Beste kristauak giza talde berriak, maitasunean, askatasunean eta zuzentazunean Ebanjelioaren argira sortzen saia bedi Gotzaiak.

Au orrela izanik, beste gizonak esku artean darabilzkiten arazo ta istilluak ezagutzen dituen gizon bat izan bear du gotzaiak: Gogorkeriak armen salmenta, errien osakuntza eta aurreratzeak, munduan bizi aal izateak dakazkigun problemak, lurra desegiteko eskuetan dituen arma izugarriak...

Gotzaiak, baditu ordea, bere eginkizun bereziak.

Naiz ez oso osoan egia izan, elizatik kanporat arkitzen direnentzat, elizaren irudi da gotzaiak. Orregatik, gotzaiaren esanak, jokaera eta pentsaerak axola aundikoak dira munduen zear.

Bear bearrezko eginkizun berezia badu gotzaiak kristau taldeekin: piztu, zaitu eta berotu Jainko erria, garbiki ikus dadin kristauen presentzia giza artean eta batipat auen elkartasun eta batasuna gizonekin.

Gotzaiaren eginkizuna da, kristau izenekoak beren zabarkeria eta alferkeriatik ateratzea ere, norberekeriaz betetako kristauen biziitza puskatu eta desegitea, beren txikikeria eta bide estuetatik askatzea.

Onela, gotzaiak izan daiteke batasunaren lekuko eta iritzi askoren bantzaille. Ez, noski, on puska den aitaren antzeko: taldean gertatu oi diren istilluak ikarutuko duen gizona eta desberdintasunak ezereztuta utziko dituen. Ori ez; egiazki sinetsi bear du gotzaiak, salbatu eta askatzen duen batasuna guztiekiko kristau eginkizunaren indarrean dagoela. Artzai denez ordea, au edo ura askotan aukeratu bearko du; aukeramen onek berarekin dakar istillua eta batzuetan puska ere bai; izan ere ezin bai daiteke ebanjelioa nolanaiko aniztasun-pluralismoarekin uztartu. Ezin dezake gotzaiak esan: guztiak dira on eta jator.

Gotzaiak, gizonen artean gizon eta kristauen artean kristau direlarik, ongien agertuko dira Kristoren apostoluen ordezkio, jarraitzaile eta irudi. Izan ere aiek, Kristo askatzaillearen antzera, kristau taldeak eraiki zituzten jentil erriaren biotz-erdian. Mundu berria sortzen ari dela edo-nork igerrri dezake, Ebanjelioaren kutsatutako kristau taldeak jaso biziitza Gotzaiak, talde oiek, egiazko askatasunera, munduari dei dagoiten.

Ona emen Riobé gotzaiaren pentzakizun batzuk. Interesgarri direla-
oan, damaizkitzut.

AROSTEGITAR JOK.

JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN
URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

FAZISMOA EZIN
HAUTSIZKOA DA
KRISTAUKEIN BATERA
EZ BADA

Mendez Arceo apezpikuak Txilez egin berri duen deklarazioan esana duzu hori.

Hain zuzen, joan den otsalaren 18-22 bitartean Mexikon, Txileko Juntak egin dituen barrabaskerien kontra, bere hirugarren batzarrea egin du Nazioarteko Batzordeak. Eta bertan, guztiz garrantzizkotzat hartu dute Cuernavaca-ko (Mexikon) apezpikuaren deklarazio hori.

Hona zer esan duen funtsean. Elizak Txilen inportantzi soziologiko handia izan du, eta du. Horregatik da, gaurregun, askatasun leku bakarra eliza hori; ekaitzak bota ezin izan duena. Baina, eliza horrek, bere burua erakunde bezala zaindu nahi izan duelako, eta zaindu nahi izan duen neurrian, galdu egin du bere indarra ebanjelioaren testigutza edo lekuko bezala.

Allenderen garaiko Batasun Herrikoiaren azken aldiaren, txiletar gotzaineriaren batasuna, agintea eta indarra moteldu egin dira. Txileko oinarriko elizen berezitasunik handiena, zera izan zen orduan: sozialismoaren iraultzaizko prasia eta kristautasuna uztartu nahi izatea. Elkarketa hori gain-behera hautsi egin du Allenderen kontra jaikiriko oinarriak.

Jaikikuntza horren ondoren, apezpikuen lehen erreazioak, du-damudazko eta txepelak izan ziren. Bienbitartean, kristau asko ari zen militarleriaren zartakoa jasaiten, eta gogorki. Gerora, jarrera jatoritxoa hartu du Txileko eliza ofizialak, jaikikuntza eta militarren kondanatzeke ordea. Haatik, aipagarria da Santiagoko apezpiku laguntzailearen postura. (Agian, horregatik baztertu dute orain Santiagotik, bazter dioesia batetara bidaliz: han, Santiagon baino egokiera gutxiago izango duelakoan nabarmentzeko).

Azkenik, aipatu batzordeari laugarren batzarreko eskabide hau egin dio Arceo apezpikuak: gaitzak "Eliza" har dezala hain zuzen. "Zeren —zioen— Txilen fazismoaren hausketak ezin egingo da, ez Elizen aurka ez eta Elizak gabe. Ezin egingo da hausketak hori, indar iraultzaileen eta Elizen arteko lotura taktiko eta estrategikotik gabe; halexe alortu zuten Che Guevarak, Fidel Castrok eta Salvador Allendeak".

Profezia hori bera aplikatzen ahal litzateke beste zenbait herrian ere. Baina, badirudi, batetik, indar iraultzaileek ez dutela konturatu nahi elizaren indar soziologikoaz, eta bestetik, Elizak, liberazio borrokan parte hartu nahi duela esan arren, indar iraultzaileen esku-makila ez duela izan esanez, bere burua xuritu egin nahi lukeela.

DOMINIKANOEN MAISU
NAGUSIAREN IKUSPEGI
ERREALISTA

Joan den abuztuaren 28an, dominikanoek Vincent de Couesnongle hautatu zuten Maisu Nagusitzat. Urten honen haseran, berriz, nagusi berriak karta bat zuzendu die bere ordenakoel.

«Ezinbesteko berriztapena» ti-

tuluaz, pasarte batetan, hona zer dioen funtsean:

—Elizari eta munduari erantzun ahal izateko, geure konpromisoak berpentsatu beharrean gara: ez gara jende gehiegi; dagoeneko, eskuartearen ditugun eginbeharrei erantzuteko, badugu zailtasunik franko; bestalde, lanbide berririk ere aurkeztzen zaigu. Erabaki beharrik izango dugu.

—Probintzia bakoitzak, etxe bakoitzak, lagun bakoitzak egin beharko du berpentsaketa hori: bide beretik jarraitu behar ote dut? Zer behar dut itzi bazterre-ra orain arteko lanetatik? Eta zein hartu berririk?

—Lanbide berriez ere pentsatu beharko dut beraz.

—Baina, berriztapen honek, elkarte beraren berriztapena eskatzen du; ez da aski bakoitza berriztatzea.

Bada hor zer aztertutik, dominikanoen aldetik ezezik, beste erlijioso —eta erlijioso ez den— elkarte askoren aldetik ere. Baina, ohiturak (eta nagikeria) haustea askotxo kostatzen da.

ZAIRE-KO
KRISTAUTASUNA
ARRISKUAN

Partidu bakarra sortu da Zaire-n: MRP = Mugimendu herrikoi iraultzailea. Alderdi honek, mugimendu politiko ezezik, erlijio bide bakar izan nahi luke, Mobutu lehendakaria mesiatzat hartuz.

Hori dela eta, urtarilaren 6-19 bitartean, erresumako 48 apezpikuak (38 afrikatarak dira) Kinshasan bildu dira. Eta bi de-

klarazio publikatu dituzte. Funtsean zera diote: partidu bakar-raren asmo edo gogo hori Kostituzioaren aurka doala, eta bestalde, Kristo sinetsiz Jainko herri berri bilakatzen denak ez duela izan nahi, inolaz ere, mundutar agintearen paralerrozko aginte. Eta konkluditzen dute: «Laizitatea Estatuak duen esku-bide perstua baldin bada, erlijio askatasuna gizabanakoak eta elkarrekin duten eskubidea da».

AMUNSA

Transportes **azkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostia egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alfoante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hemenirako bide nagusien, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiak: 552800-552854

Apertado 1991

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

Ez. FAGOR'ek

sukaldian

baztan

Artzain baztandarrak elkarte bat eginik lanean ari dira probetxuzko irabaziak erdietsi nahinik. Ardi esnearen prezioa hobetu, komertzio bidean sarturik, denak koperatiba gisan elkarturik, eta, hala, beren lanak eta nekeak frutu onak eman ditzaten. Badakigu, hiru nekazari baztandar, denen gidari bezala, lan horri gogotik lotuak direla, eta, bai naski, ondorio onik erdietsi ere. Artzainen interesen alde gauzak bide onetik joan daitezzen 41 artzain elkartu dira, denak ilusio haundiarekin, lanera lotuak irabazbide ho-beak erdiesteko esperantzarekin. Beren egoera ez baitzen hain eroso, eta oraiko denborak eskatzen eta erakusten duten arabera jo-katu behar baita zerbait erdieste-kotan.

Baztandar artzainen proposamen-duari erantzunez erostunak etorri dira artzeain aintzinderiekin mintza-tera eta Irungo Empresa batek pre-zio hoberena emanik, honi saldu behar omen diote esne guziaz 38 pe-zetatan litroa. Joan den urtean li-troak 25 peza egin zuen eta ain-tzineko urtean 16. Oraingoan gau-zak ongi egin dira eta badirudi jen-dea ere kontent dela. Ihaz 6.000 ardietatik 200.000 litro esne atera omen zituzten, eta erraten dutenez, aurtengia aterako omen dute.

Hor ageri da elkartzeak zer au-rrerapen haundiak dakazkien. Orain, artzainek, pixka bat indarturik, la-nean gogotik aritzen ahal dira, ira-bazbide gehiago izatearekin jen-deak ere lanerako zaletasun gehia-go izaten bait-du. Suerte on bat desiratzen diegu.

OMENALDIA

Martxoaren 2an Leitza izandu ginen baztandarrak Lasarten ome-naldiaz oroitzapen eder bat ekarri genuen. Leitza herriak bere seme-ari egin duen gorazarrea guztien gainekoa izandu da. Hor ikusiak di-tugu Euskal Herriko bertsolari ho-berenak denak Manuel Lasarteren inguruan, beren lagunarengana-ko maitasuna bihotz baretetik agertuaz, haren ohoretan bertso hunkigarriak eginik.

Baztandar bertsozaleen aldetik, Lasarte adiskideari, milaka zorion eta goraintzi eta Jaunakurte auni-tzez zaindu dezala.

M. IZETA

ondarru

KREDUA ALDATU...?

Gizaldiz gizaldi, hemen gande, er-nai eta lirain, elizako gaillurrean. Geure bizitza luze hontan, azpian daukagun etxe haundi hontan hain-bat eta hainbat gora-behera ikusi ditugu. Azken urte honeitan jazori-koak ez ditugu, ez, erraz ahaztuko.

Orain dela urte batzuk, barri zo-rratz bat apaizei entzun genien: «Aurrerantzean, ez batzuen, eta ez besteen hildakoen alde ez da me-za berezirik eskeiniko. Guztiontzat berdin eta batera egingo da».

Erabaki honek asko poztu gindu-zan. Zeren, Eliz libre ta ezelako lo-turarik gabea benetan zaigu atse-gin.

Heldu zen Ondarruko hainbat sen-direntzat oroimen hitza eta nahi-gabez beteriko egun izentatua. Hain zuzen, Espainiako gudan, «Balears» itxas-ontzia ondoratu zan eguna. Bertan, ondarrutar gazte aldra bat itto zan.

Urteroko ohiturari jarraituaz, apaizei meza ematea eskatu zieten. Eta honeik, emandako hitzari eus-tiaz, baita ukatu ere. Baina, urte haretan, meza, ospetsu, herriko frontoian ematen ikusi genuen.

Aurten ere, eliza nagusian ez, bai-na herriko beste elizatzu batean meza hori eman da.

Kortzeleko mamuok geure billera egin dugu. Galderak ugari: Apaizen jantzia ez ezik, Kredua ere aldatu ote dute...? Ez ote duqu gizaldiz gizaldi abots indartsuakin abestu-tzen entzun: Sinisten dot Eleiza bat bakarra...? Eta, frontoian, eta San Juango elizatzuan meza eman eta entzun dutenak, nungo elizakoak ote dira...?

Azken batean, mamu zaharrok, ereitzi hontara heldu gara: Elizak

ere, herri xehegaz eta behekoekin bere loturak askoz ere er-ra xago apurtzen dituala, handiki, ahaltsu eta goikoekin baino. Zer galdua dagoen tokian...!

PIRATAK ONDARRUN...?

Korreta zaharra. Praixko ta Hipo-lito, arrantzele zaharrak, heuren eguneroko jardun-aldia egiteko bil-du dira. Barra aldean, itxasoak, orru eginaz, bazterrak gogotik as-tintzen ditu bere olatu hasarretue-kin...

—Zu, Praixko, jakin dozu gaur-koa...?

—Zer...?

—Gure Erramona plazakoa egite-ra joan da... Ta, bidean joiala, au-rreko mendian, poste batetik zintzi-lik, ikurrin bat ikusi du...

—Iru kolorekoa...?

—Ez, Hipolito. Beltza, beltza... buru-egur eta guzti...

—Ene, Praixko, Hori, piraten iku-rrina da...

—Bai, lagun zaharra. Lehenago ere, ondarrutarrek egon ei ziran pirata edo itxas-lapur haien artean. Hori ei diñue liburu zaharrak... Ho-ri entzun nion Agustin Zubikarairi, korradian emon eban berbaldi ba-tean...

Eta han joan dira gure lagun za-har biak, «lamera» alderuntz, bes-te lagunel ere eguneko berria ema-tera.

Gaur, irugarren eguna Hipolito-ren berria jaso genuela. Han ja-rraitzen du, zintzilik, herriaren au-rrean, itxas-lapurren ikurrinak. Nork ipini du...? Norentzat ipinia dute...? Kortzeleko mamuok «dra» egingo genuke. Hoba dugu ixildu...

BERRI LABURRAK:

—Portugo saregileak pozik dau-de. Hainbat arazo konpondu beha-za zeukaten. Eta konpontzea lortu dute. Pausu latzak ere eman dituz-te. Lanari hutsegitera ere heldu behar izan dute... Zorionak ematen dizuegu saregile guztioi kortzeleko mamuok. Batez ere, langileon bata-sun ederra egin eta herri osoari erakutsi diguzuelako. Aurrera mu-tilak!

—Joan an igandean, ondarruko haur guztiontzat jolas-leku bat ire-ki zen Saturrarango ikastetxean. Ba-zeukaten horren preminarik gure tzaile herritarrek dira jolas-leku ho-haurrak! Guraso, irakasle ta lagun-tako arduradun ta suspertzaileak. Guztiontzat irekita dago. «Egun-sen-tia» herri-ikastola eta «Kresala» el-kartearen kabuz sorturiko ekintza pozgarri honi ere arerioak sortu zaizkiola entzun dugu. Mamu zaha-rrok gutxien pentsa dezakegun al-derditik, gainera... Hori ere bai? Guk, behintzat, Ondarruko haurren izenean, eskerrik beroena ematen dizuegu Donostiako Seminarioko ar-duradunoi.

—Apirilaren 4'ean, euskal antzer-kia ikusi eta txilotzeko aukera izango dugu Ondarrun. P. Larzabalen «Senperen gertatua» antzerkia, hain zuzen. Debako «Goaz» antzerlari tal-dea gurekin izango dugu. Tokia: Alameda Zinema Ordua: gaueko 9.30 etan Behar diren baimenak garaiz heldu dakizkigula...!

KORTZELEKO MAMUAK

eibar

Erri gutxi izango da gurean dan txirrindola edo bizikletarako zale-tasunarekin. Sarritan konturatzen naiz, txirrindulariak beste erri ba-tzuetatik igarotzen telebisioz ikus-tean, oso jende gutxi izaten dala begira. Ez da au Eibar-en gerta-tzen! Zaletasun onen irudirik one-na «Arrate mendira Igoera» deri-tzan txapelketa degu.

Txapelketa onen antolatzaile bi-kaina Juanito Txoko degu ainbat urtean. Berari esker XXXVgarren igoera ikusteko zorian gaude au-ten. Igande ontarako osatu dan pro-graman maila guztietako txirrindu-larientzat tokia da:

—Goizeko 11 1/2etan gazte edo jubenilentzat.

—Eguerdiko 12etan profesiona-lentzat leen zatia.

—Arratsaldeko 4 1/2etan afizio-nadoentzat.

—Arratsaldeko 5etan gabeukatz edo erlojoaren aurkakoa profesio-nalentzat. Auek, beren mailako ira-bazle ateratzeko zati bien artean

denborarik onena izatera, saiatu bearko dira.

Igoera au garrantzidun eta izen-datuz gainetik interesgarria izan da orain arte, ia ala jarraitzen duan.

GOI-ARGI

Emakumearen urtea dala ta nai-ko gauza dabiltz bolo-bolo, batzuek auen alde eta besteak zirikadak bo-tatzen. Eibarko emakumeegandik baina, ezin izango dute gaizki aun-dirik esan, ez erru gabekoak dira-lako, bainan bai erriaren alde lan asko egiten dutelako.

Soziedad Femenina edo «Goi-Ar-gi»-k banatzen dituan ingurrazti edo kuadernoak besapean artuta ema-kume aldra ederra ibili da gora ta beera erriko etxe barru guztietatik. «Aspace», «Fundación Cayetano Careaga», «Aransgui» eta «Centro de Rehabilitación»-erako diru eske.

Aurten, urtero, bezela, batutako diru multzoa, 400.000 pezetakoa baino aundiagoa egin da. Baina emakume onek diotenez, onena, inoiz eta inun ere aurpegi txarrik ez aurkitzea izan da.

RALLYE

Ilak 9, Rallye Fotografikoa ospa-tu zan, goizeko 8 1/2 alderdietatik bira asiaz eguerdiko 2ak arte, goiz erdiko 11etan Garai-ko ikertze edo kontrolean aurkeztu bearra izanaz bakarrik eta emandako gaiak ba-koitzak bere naiara betetzeko au-keria izanaz.

Rallye au, Club Deportiboak an-tolatzen dituan ainbat, eginkizun in-teresgarrietako bat da.

MARGOAK

Damaskinado erakusketa bukatu ondoren Urtxegi margotzaile donos-tiarraren margo laneen erakusketa da orain Aurrezki Kutxa Munizipa-

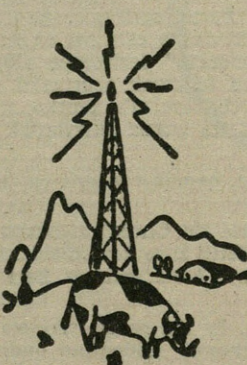
laren aretoan. Ekarri dituan lanak, 50rren bat Euskal Herriko alderdiei buruz egindakoak dira...

Erakusketak, margogintzari buruz diranak bereziki, oso arrera on-izaten ari dira azken garain gure errian. Urtxeginen erakusketa au ere jende askoren atseginagarri izango dala ziur naiz.

ODILE KRUZETA

Donosti-Aurrezki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azkal
Ongarri ta abonoak
Bela Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserri lur-truenak ta abar
Torelavega'ko Perira joan eterrlak

Baserriaren alde

Gipuzkoan, nor gu baño gertuago?

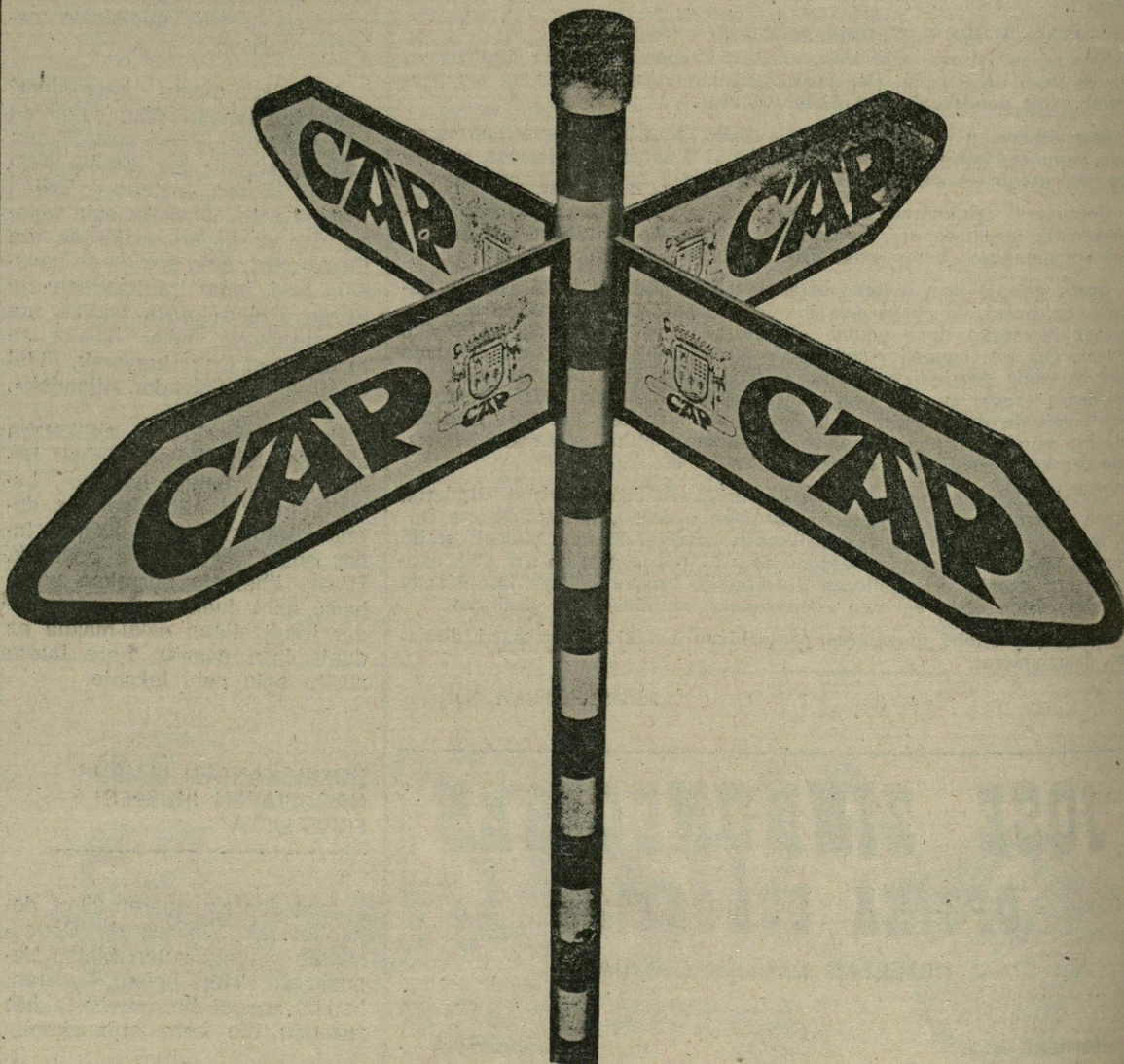
91 etxe zuretzat urbillago

Izan ere, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxe au duzue Gipuzkoako Kuxetan leenengoa.

Orregatik, gipuzkoarren zerbitzurako beti gertu eta prest egotera beartuak gauzakazu. Auxe da gure egitekorik nagusia, orretarako sortu zan, batipat, Caja de Ahorros

Provincial de Guipúzcoa 1896 urtean. Gipuzkoarren kutxa duzue Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa, Badazu arrazoirik, beraz, gurekin elkarturik jarrai dezazun. Utzi ezazu zure uste osoa Gipuzkoan leenengoa duzun Kutxa etxe ontan,

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

arrasate

ALMEN-EN EGINDAKO EUSKAL KULTUR ASTEARI BURUZ ZENBAIT PUNTU

Martxoaren hiruan hasita eta zortzi bukatutik, Almen-en euskal kultur aste bat antolatu da.

Guk dakigunez, Almen-en izan da inguruetako ikastetxeen artean honelako aginkizunetan lehenengo urratsa eman duena. Eta ondo irratzen dadin ahaleginak egin dituzte eta ez du inork ukatuko.

Zer izan den aipatu baino lehen beste puntu bat ikutu nahi genuke. Hauxeda: euskal kultur aste honen garrantzia. Erdal heziketa baten barruan dabilenari horrelako ekintza batek, zer esaten dio? Batzuei ezer ez, gaingidurik daduketako; beste batzuei ere ezer ez "neri bost axola"-ren huraxegatik.

Baina gehienei begi zabaltze bat zaie. Eta horregatik honelako antolaketa bultzada bat merezi dutelako gaude. Hainbat eta hainbat jender, bere bizi guztian, euskal kulturari buruz ezer aditu ez duenak, aukera baitu hildo batetik jarraitu dion. Hau da guretzat zailena: hasera. Lehenengo urratsa eman ondoren, bigarrena bakarrik dagoz. Eta hauk eman eta gero ibiltzen badakigu.

Baina, normalki, jarraipena hain zaila izanez gero, zer ez da izanen ikastetxe batetan? Jendea urtez urte aldatzen ari dela kontuan eduki behar dugu eta aurpegi berriei betetzen dira aretoak. Eta aurpegi berri horiek izan behar dute aurrekoak piztutako sua itzaltzen utzi behar ez dutenak. Hori lan gogor batekin bukarrik lortuko da eta horretarako euskal aste edo aldi hoiei beharrezko garrantzia eman behar zaie. Eta Almen-en lortu dela pentsatzen dugu, antolatzaileek gogoz jardun dutelako. Hoienei lana ikusteraoan atzean datozenak ez dira makalak izanen. Almen-ek honelako bultzada bat merezi zuen eta hemendik aurrera hango ikasleek lanak beste hildo bat aurkitu duela deritzagu. Ea aste honek fruitu onik ematen duen!

Egitarrari jarraituz, hona hemen nola zatitu ziren egunak:

Martxoaren hiruan, X. Letek euskal olerkiaz bere ikuspegia eskeini zion. Bere emaztearen laguntzaz oraingo eta lehengo olerki batzuei abestu zizkion. Biharamunean, arratsaldean, Almen-eko C.O.U.-ren antzerki taldeak Lurdes Iriondoren "Sendagile maltzurra" delakoa aurkeztu zuen. Esan digutenez, antzerki hau eman ondoren deitua izan dira beste herri batzuetan eman dezaten. Lehenengo fruitua, behintzat, azalean dugu.

Arratsaldean, X. Mendiguren "Euskal kultura gaur"-ez mintzo zen. Eta oraingo egoera aldizkari, liburu, ikastola eta Euskal Unibersitate-en aldeetatik aztertutako.

Bostean, hizlaria X. Kintana izan genuen eta bere gaia "Euskararen erabilera" gutti gora behara, euskararen aurkitzen den, teknikaren aurrean, etorkizunari begiratzat nola erabil litekeen eta zeintzu izan diren Euskaltzaindiak hartutako erabakiak, izan ziren ikutu zituen puntuak.

Ostegunean, bertsoariaren saioa eratu zen. Han bildu ziren bertsoariak Jon eta Abel Enbeita, Narbaiza eta Egileor. Haien artean solasaldi eder bat eskeini zuten. Dularik gabe, Almen-ek duen bertsoari eskolak apunteak hartuko zituen egun horretan.

Ostiralean, zazpian hain zuzen, euskal dantzari leku utzi zitzaion eta Galdakanotik etorritako "Andre Mari" dantza taldeak bere aurkezpena muntatu zuen.

Bukatzeko, larunbatean eta arratsaldean jaialdi bat antolatu zen abeslari hauekin: Antxon Valverde, Hiba Rekondo, Lune eta Almen-eko koroa.

Eta honelaxe bukaera eman zitzaion, sei egunetan zehar, eduki dugun euskal kultur asteari. z

Lehen esandakoa, garbi gera da dila gustatuko litzaiguke: Jarraipena beharrezkoa zaigula. Bestela egun bateko fruitua izanen genuke. Eta ez da hau guk behar duguna, eguneroko bultzada eta indarrak fruitu oparoak eman diezazkigutela baizik.

MENDIZABAL

getaria

KRISTOBAL-EN SORTERRIAN

Denbora asko ez da, hemen herrian jantzi zaharren erakusketak prestatu zitutela. Ukan genuen sasoiaren sasoiak jostunen emaitzak ederresteko parada.

Zenbaiti oso iraultzaile iruditu ez arren, jantzien eta jakzeren historiari eta orainari buruzko hitzaldi edo mahai inguru bat eskatuko nuke. Balenziagaren herrikideok badakigu (ba ahal zenekien Pako Rabanneren ama Kristobal-en moderakusle zela eta gerra garaian ihes egin beharrean aurkitu zela?), jakiera dela kultur-sorkarieretan modari lotuenetakoa, "modegile", "moderakusle" deituek adierazten diguten bezala. Eta, beraz jakzerak baduela, estetikoak at, beste saiheksik ere. Politikoa eta ekonomikoa, esate baterako.

LEHENGO LEPOTIK BURUA

Kristau talde batzuk Euskal Elizaren alde borrokan ari diren artean, zenbait elizbururen jokabidea guztiz bestelakoa da. Erdaldundu zituzten herriak euskaldundu ordez, oraindik ere euskaldunak eralduntzen dihardute.

Horrela, igande goizeko hamaiketako meza gaztelaniaz jartzea gutti iritzi nonbait eta, erdal idatziak zabaltzen dituzte oraindik.

Maitasunaren predikuan omen dabilzanok, lotsa apur bat behar lukete lehen lehenik. Eta gero gerokoak!

XIXANGREA

elgoibar

DANETIK ZERBAIT

Gure herriko Udaletxeak, orainaldi honetan, halako "detalle" edo eginkizun oso onak egin zituen edo egin ditu herri txukuntze aldeetik eta gelditu zen beren bazkun sorkundearen ogeita zazpigarren urtea. ZUBIARAIN jatetxe berriari esker, bazkari ederra bitarteko zela, ondo baino obeto egunari berea eman zioten.

Elkarte au, 1948 garrengo San Jose egunez leenaldiz irekia izan zen, Pedro Arrasate (G. B.) lendarikari zelarik. Geroztik, lan askoren bidez eta bazkide berriak ugartuaz, tinko eta lagunarte giro jator batean parraitzen du.

Bertako bazkideak, ari batekoak direla esan dezakegu, langilleak geienak. Eta eguneroko lanaren ondoren bertan biltzen dira, ortxe arkitzen bai dute atsedean lekuri atseginena, unerik alaiena, jolasbide eta baita tripa festarik goxoena ere. Gizon langilleak orrenbeste merezi duela esan dezakegu. Bai orixe! Zorionak, eta beste ogeita zazpi urtetan orrelaxe ospatzeko zoria izan dezazuela opa dizuegu.

Sallobente eta erreka aipatu dugunez, aipa dezagun ere Unastegiko "zakartegia". Gai honetaz Berua jaunak ondo zirikatu berri ditu honetaz zer ikusia dutenak. Hemen Udaletxea bera ere salatzen bai du. Besteak beste, herrian biltzen diren zakar uziak hemen botatzen direnez, ia bertara errekaraino iristen dira eta iritxi ezik ere, euria denean, zakar guzi hauen salda gure sukaldeetara banatzen zaigu. Zakartegi hau baino beheratxueg hartzen bai da herriarontzako ura.

P. M. Urruzuno eta B. Ezanarro kaleetan 25-30 auto zahar omen daude baztertutik, ibilzeko gauza ez diranak eta guzien jabe "bat" delarik. Berez leku gehiegi ez dularik, honenbeste kotxe zahar zeren izenean ote daude kale bi hauek? "Aparkatzeko" leku gehiena hauek hartzen dutelarik eta beste herriarrok nun utzirik ez dugarik eta hauen atze-aurrean jartzen badugu, herri zainak inguratu ondoren "zapla" zigorra. Honela doa mundua!

Txankako lur-zuloa (tunela) behar zen eta egin bazen ere, arrisku guziak ez dira uxatu. Takiantakian gertatzen da ez beharrezko. Ikaragarriren bat gertatzen denean orduan hartuko da erabaki sakonena. Zer erabaki? Bat oso egokia litzatekeena zera da: lur-zuloa baino 10-15 metro beherago (Urasandiko alderago) eta kaminoaren alde bietatik, autobusarentzat geltokiak egin eta bertatik eskallarak lur-zulora. Nahiz autobusa hartzeko eta berdin jektitzeko asko erraztuko luke horrek. Berez arriskutsua bada ere, autobusa dala-ta, arris-

kutsuagoo gertatzen da eta honetara asko arindu daiteke.

PROBOKAZIOA DALA-TA

Lehenago ere probokazioaz zerba itdatziak gara eta geroan ere nunbaitetik sortuko zaigu kalderrenbat gu ahaztu ez gaitez. Izan ere, korrontaren kontra igari egin behar honetan, edozer zamar edo takadaxo da nahikoa min eman arazteko. Aurrerago Eibarko baten eraman eziña aipatzen bagenuen ere, oraingoan hurbilagokoa dugu. Herrian bertan noski. Gure ordain agiri eta gainuntzekoak euskaraz bidali ohi ditugu. Ordain agiri hori euskaraz egon arren ulertzea ez da zaila, baina horretarako borondate apur bat behar bainan atzera itzuli zigun. Honelatsuko oharxio batekin: "Guretzako eta gaurtik aurrera, agiri guziak gaztelaraz eginak bidali". Jakina hau guzia erderaz. Kontxintxinatik etorria izan balitz ahaleginduko ziren itzultzaileak arkitzen. Euskarazkoa ikustean, nahiz eta lan tokian bertan itzultzaile onak izan "zapla" itzuli. Baina, gu ere, gurean terko. Ulertzen ez gaituztenean ulertuko gaituzte.

BETIRAKO JOANAK

Valentina Sodupe 75 urte (Etxeginaren emaztea).

Aspaldi honetan nahiko larri ibili ondoren joan zaigu etxeko andra on hau ere G. B.

Joxe Oria 59 urte (Joxeillo). Hainbat urtetan lan-burrukan bizi eta laister atsedena hartzeko us tetan zegoelarik gaixo aldi batek menderatu ondoren joan zaigu Joxeillo ere G. B.

ETXE-PE-TARREK

mutriku

"ETXE-KALTE" ELKARTEA

Martxoaren 22'an, urteroko oiturrari jarraituaz, Etxekalteko bazkideek aundikiro eta anaitasun be roan ospatu zuten beren bazkun sorkundearen ogeita zazpigarren urtea. ZUBIARAIN jatetxe berriari esker, bazkari ederra bitarteko zela, ondo baino obeto egunari berea eman zioten.

Elkarte au, 1948 garrengo San Jose egunez leenaldiz irekia izan zen, Pedro Arrasate (G. B.) lendarikari zelarik. Geroztik, lan askoren bidez eta bazkide berriak ugartuaz, tinko eta lagunarte giro jator batean parraitzen du.

Bertako bazkideak, ari batekoak direla esan dezakegu, langilleak geienak. Eta eguneroko lanaren ondoren bertan biltzen dira, ortxe arkitzen bai dute atsedean lekuri atseginena, unerik alaiena, jolasbide eta baita tripa festarik goxoena ere. Gizon langilleak orrenbeste merezi duela esan dezakegu. Bai orixe! Zorionak, eta beste ogeita zazpi urtetan orrelaxe ospatzeko zoria izan dezazuela opa dizuegu.

45EKO KINTOEN BILLERA

45eko kintoek, orain artean beste errietan egin bezala, Mutriku izango dute aurtien urteroko billera. Bartan bilduko dira Donostia, Pasaia, Ondarrabia, Orrio, Getaria, Zumaia, Deba, Mutriku eta bere inguruetako kintoak. Goizean, ortarako eratu duten autobus bat irtingo da Ondarrabiatik, onuntz etortzeko asmotan diren lagunak bidean jasoaz, Mutrikura garaiz iritxi ditzaten.

Ona emen egun ortarako eratu duten egitarau edo programa: Egurdiko amabi eta erdietan, meza abestua Agustindarren elizan.

Ordubi eta erdietan, anaitasun Bazkaria "KAI-CLUB" jatetxe bikañean. Eta gero gerokoak.

Aalik obekien eta pake osoan ospa dezatela opa diegu.

AINGERUTXO BAT ZERURA

Aingerutxo bat zerura igo zaigu, Miren Estibalitz Beristain Eizagirre, sei illabetetako aurtxoa, "AITZETA" baserrikoa. Martxoaren 20an, bere elizkizunak egin ziren.

Ar bezate bere guraso naigabetuak gure samin-agurrik biozkoena.

ANDONEGITAR Z.

durango

Orain dela denbora gutti, erdal pailasoak izan genituen Ezkurdiko pelota lakuan. Honen berri jakinaz nuen aurreko batetan.

Toki berean, ikastolakoek abesti jaialdi bat antolatu nahi izan dute, baina enpresako kudeatzailiek ezetza eman diote, kantxa alperrik galduko luketela esanaz.

Pelota lekuan zeztoz jokatzera; agian, abeslarien apatzak ez dira pailasoen bestelako "finak".

Exixn, txin diruaren hotsa...

INTEGRISTAK

Uste genuen, jesuiten ikastetxeok ur haundiak beretu eta errekaratu zirela baina, bai zera!

Urak lurperatu ziren eta lurpean ibili dira denboralditxo batetan; berriz, zalaparta haundiagor agertu arte.

Egunokin, gurasoen Buruzagitza Batzorde barnean dagoen krisia azaleratu da. Batzorde osoak dimittitu du nahiz eta batzuek autes-

kunde berrietara berriz presentatu.

Zer jazo da bien bitartean? Zerk bultzatu ditu jarrera gogor hori hartzera?

Buruzagitza Batzordekoek heuren asmoak lortu ezinean aurkitu direnean, hau da, irakaskuntza planigintza alda, irakasleen zuzendaria ken, etab. gorago jo dute eta erretoea kendu nahi izan dute. Alferrik! Eskola barri bat sortzeko asmotan ere ibili ei dira, diru urritasuna hoientzat, antza, ez da arazoa eta; Abadiñon lurralde merke eta egokiak daude.

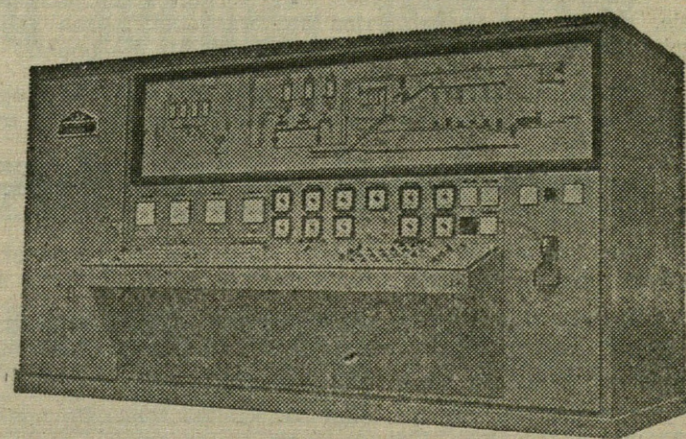
Jarrerak gogortuz joan diren neurrian, ezberdintasunak ere naharmendu egin zaizkie tartean, krisia agertu arte.

Dimittituek ez dute denek pentsaera berdinez dimittitzen. Eskuinerago eramateko probabilitaterik ez dagoela ikusi dutenak, eta, bestetik, eskuineragotze horren aurka jarri diren eskuin liberalak daude.

Gauzak horrela, Zer irtengo ei da bozka berrietatik?

Jarrera eta joko hoiene aurka dauden guztiek bateratzen eta bide bat markatzen ez duten bitartean, ezer ez.

KATAZURI

TXIMIST-INDAR SAILLA

Departamento ELECTRICIDAD

LANERAKO, BANAKETARAKO TA AGINTZEKO TRESNAGITZA

Aparatos de maniobra, distribución y control

P.A.T. (Alemania)

«Gruak» ez iraultzeko elektronikoko tresnak

CIT ALCATEL (Francia)

Zembakizko Kontrolak Ikusgailuak

OLIO-INDAR SAILLA

Departamento HIDRAULICO

REXROTH (Alemania)

Olio-urez osatutako erabateko programa servo-reguladorea berekin duelarik.

HYDROMATIK (Alemania)

Uruga eta uragagiltza duten motorrak neurri aldakor eta iraunkorretan

SIGMA (Frantzia)

Itsas lanetarako eta Obra Nagusitarako olio-urezko programak

INDRAMAT (Alemania)

Servo-zuzentzaileak

MERKEL (Alemania)

Urarengandik babesteko loturak eta lanak

FORSHEDA (Suecia)

V-ring reten loturak

RUAL (Italia)

Goi presiotarako uraga giltzadunak

TUROLLA (Italia)

Ozkadurazko uragak

HYDAC (Alemania)

Indar irazkiak eta itzulerakoak

ADA

Uztal gisako euskarriak

Goimendi - Automatismo

AUTOMATISMO

Lantegi ta landolak:

Jolastokieta (Herrera)

SAN SEBASTIAN

Urrut. 353840 (7 ari) ta

353440 (5 ari)

Telex. 36173 GOIME E

Erakusketa eta denda:

Iparraguirre, 15 - SAN SEBASTIAN

Urrut. 428082 ta 428625

Ordezkaritza:

VITORIA ETA MADRID

MARITXU BARRIOLA

Elkarrizketa gogorrean eziak izan giñen orduko emakumeak

35-40 urtetik goragoko emakumeak nun dira?

Entzutez aspaldi ezagutu nuen Maritxu Barriola. ORIXEren URTE GUZIKO MEZA BEZPERAK argitara eman zuenetik dut Maritxuren entzutea. 1950garren urtetik, hain zuzen ere. Aspalidanik, beraz.

Euskeraz ezer argitaratzen ez zen garaia zen, ezer argitaratzeko baimenik lortzen ez zen garaia, alegia. Ipar Euskal Errian argitaratu behar izan zen meza entzuteko liburua bera ere. Amaika ibili egin zuen Maritxuk mendiz aruntz eta onuntz.

Orduan euskaltzaletzen asi giñenok ezin ordaindu diogun zorra diogu Orixeren MEZA BEZPERAK liburua argitara eman zuen Maritxuri. Liburu orri eskerrak bait dakigu idazten dakigun euskera apurra.

Geroztik Orixe zanaren salmoak jarri zituen irakurleon eskuetan. Oraingo liturgiarako ere salmo oiek artu dira oinarritzat.

Maritxuk argitara zuen Eladio Larrañagak euskeratutako *Kempis* liburua. Eta Maritxuk ugaldutuen, mirariz, agorturik ziren *Xabiertxo*, *Martin Txilibitu* eta *ikastoletarako bear* ziren idazkiak.

Entzutez bakarrik ezagutzen genuen Maritxu aurpegiz ezagutzeko zoria izan nuen Martxoaren 15ean. Iratxe euskal udalekuan lan egin zuten neska-mutillekin bildu giñen Elgoibarren. An zen Maritxu ere.

Emakume meaxka bat, estu bat, izango zela uste nuen Maritxu. Baiña ez, gorputzez, buruz eta biotzez zabala dugu. Patxadarik eta algara gozorik galdu ez duen emakumea.

Ni neure lanean pentsatzen ari nintzen. Elkarrizketa bat egin nai nion gizarteko lanetan eta gorabeheretan sarturik ziarduen Maritxuri. Udalekuez egin nai nion, ain zuzen ere.

—Ataundarrak bezala, atrebentziarekin baimena eskatuz asi nintzaion galdezka. Noiz asi ziñan, Maritxu, umeen udalekuak antolatzen?

—Amar urte dira udaldien alde lan egiten dudala. Neure burua eskeiñi nuen etxe-antolaketa, txukunketarako eta orrelako bearkizunak osatzeko. Orduzkerok, eta Juanito Goia laguntzaille zintzoari esker, aurrak joan aurretik moldatzen ditugu gauzak: etxean eta kanpoan bear dituzten gauzak konponduaz edo berriak erositaz. Itz batean, dena prest jarri udaldiak asi aurretik.

Leen gure eta gurasoen ardura-pean; orain berriz Ikastolen Elkartearenean. Txanda bakoitza ogei egunetakoa izan oi da. Bat amaitu bezain azkar bestea antolatu bear izaten da. Txanda guztiak beren udaldia igarotzen dutenean berriro gauza guztiak jaso bear izaten ditugu eta etxea txukundu. Bi

edo iru adiskide leialek laguntzen didate lan ontan.

—Lan aundia, noski?

—Bai, lan neketsua da. Pentsa ezazu, igaz Iratxen (oraingo gure udaldietarako etxean) 700 aur izan ziren. Leenengo urtetan gaiñera jaki erosketak eta kontuak nik egiten nituen. Amaika aldiz joan nintzen dendako lana amaitu ondoren Barriara, emendik 100 kilometrotara gauzak eramatera; an lo egin eta urrengo goizean goiz, denda irikitzera Donostiara.

—Nolaz sortu zitzaizun langintza neketsu ontarako gogoia?

—Aur taldeekin bizitzen oitua nintzen. Guda garaian Bizkaitik aurrak irteten ari zirenean, "Lurdes Euskal Aur Etxea" sortu zuen bere kontu Manuel Intxausti jaun agurgarriak. 33 neska-mutil bildu zituen. Eta ara, ni eraman ninduen zuzendaritzarako. Laguntzaille be-

zala Tolosako Urkiolatarrak, Lupe eta Tere, bi aizpak; irakasle, D. Jose Azurza, donostiarra, zuen irakorlako lagunaren aita; kapellau bezala, D. Gelasio Aranburu, misikalaria eta mutillei ofizioa erakusteko Rikardo Leizaola eta beste bi laguntzaille.

Antxe bizi izan giñen familia aundi bat bezala, urte gogor aietan euskal giro ederrean. Ez zekitenek ere antxe ikasten zuten euskeraz. Abesti, dantza eta erritxoetara irtenaz euskal zaletasun berri bat sortzen genien barruan. Orduko aur aiek andre-gizon egiñik ditugu, familiako guraso dira. Guztiekin dut arremana.

—Beharrezkoak jotzen aal dituzu udalekuak?

—Erriak nolako arrera ona egin dien ikusi besterik ez da. Asera, nik dakidanez, Nekane Auzmendi, Jaxinto Fernandez Setien eta Jua-

nito Goiak eman zien. Bi dozena aur bildu zituzten Barrian. Gaur berriz, bi talde berezi ari gera lan ontan: Ikastolen Elkartekoak eta Beirekoak deritzatenak. 1.500 aur mugitzen ditugu uda oro bi talde bakarron artean. Beste talde txikiagorik ere bada. Ikastola bakoitzak bere kontura eratzen ditu auen udaldiak. Erraxtasun geiago balitz asko ugalduko lirakeke. Bai orixe!

—Euskal udalekuez, zer diozu?

—Iratxe, Beire, Antzin, Abaigar eta abar lan bikaina egiten ari dira euskal arloan. Baiña beste bear batzuei ere erantzun bearko litzaieke, onenean. Esate baterako, frantsesa ikasi bear duten neska-mutilak mugaz bestaldera nola eramane pentsatu bearko genuke. Euskal giroa galdu gabe, aberastuz baizik, frantsesa ere ikasteko modua jarri bearko litzaieke. Bai ederra, an ere udaldiak moldatzera iritxiko bagaina! Saiatu gabe ezin gelditu beintzat.

—Aski dugu, noski, udaldiez. Zu, Maritxu, ez zara etxe zuloan izkutatuta egondako emakumea. Aspalidanik ari zara zu gizarteko lanetan. Berea aal du sail ori emakumeak?

—Buruak ezik biotzak ere jokatzen duen arazoetan txit egokia da emakumea gizarte lanetan aritzea. Sarritan ameslari eta aurrelari agertzen bait da. Orain bertan lan berri bati ekin diogu, leengoak utzi gabe jakiña: euskaldun aiton-amonentzat oporralditxo bat antolatu nai genuke Iratxen Irailaren 10etik 26ra. Zaarrek ere merezi dute. Beren lana eta bizia gure gizarteari eman diotenak merezi dute onelako atsedendaldi bat. Diru aldetik moduz eratu nai genuke. Ez aaztu, mesedez, oporraldi bikaiñagoak egiten dituzuenok gutaz: zuen laguntza eta dirua bear dugu.

—Orain dela berrogei urte emakume asko aal zen politikaz kezkatua?

—Sendi-bizimodu eziketan zorrotza zen gure aita. Sarritan entzuten genion: "Umeak, latzago!" Euskal giroa, ordea, barreneraño sartzen zigun. Baimen guztiak ba-

genituen euskal lanetan etxetik kanpora ibiltzeko. Ala, guda aurretik D. Ramon Laborda apaiz jator arekin "Poxpoliñak" sortu genituen. Erriz erri ibili oi giñen talde berriak sortzen eta dantzak eta abestiak erakusten. Kursoal-pean biltzen ziren aurrak: or egiten genituen aundiok ere antzerki ikasketak. Neguko igandetan antzerkia eta erromeria izaten genituen.

—Beste lanik?

—Gogotsu lan egiten gervuen emakumeak orduko giroaz jabeturik, erri aunditan batez ere. Nola, bestela, auteskunde edo elezioetan, ezker-eskubikoen aurka, garaille iriten? Komunistak eta sozialistak etsai ziren guretzat, baiña eskubikoak, moja, fraille eta dirudunak, ez gutxiago. Elkarrizketa gogorrean eziak izan giñen orduko emakumeak.

—Zer irizten diozu gaurko euskal emakumeari?

—Gaur ez da berdin. Gazteak bai, kezkatu agertzen zaizkigu, zerbait lortu naian, bear bada ausart. Baiña... 35-40 urtetik gorakoak nun dira? Zer egiten dute? Beren lantxoak egin, beren ondasunak ugaltu... Euskera bera ere diru-bide egiten ari da. Ez zait gaizki iruditzen. Bai, ordea, gure-gureak diren gauzetarako emakume oiek laguntza ez ematea edo ukatzea.

—Zertxobait nazioarteko emakumearen urteaz?

—Errax darabillizue elkarrizketa guztietan galdera au. Urte egokia neretzat, gizonezkoak zuen gidaritza emakumeekin erdibanatzen ikas dezazuen; elkarrekin jokatuaz, denontzat ain zailla jarri zaigun mundua, berriro eta aurrera dezagun.

—oOo—

Entzutez ezagutzen nuen Maritxu Barriola, aurpegiz ez ezik, izaeraz ere zertxobait ezagutzeko zoria izan dut elkarrizketa amaitezako. Aldi gogor baten lekuko dugu. Leenaren eta orañaren lokarri. Leengo egunak gogoan, etorkizunari begiratzen dion emakumea.

MUTIOZABAL

1937-40: «Lurdes Euskal-Aur-Etxea»